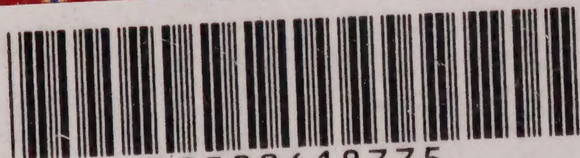
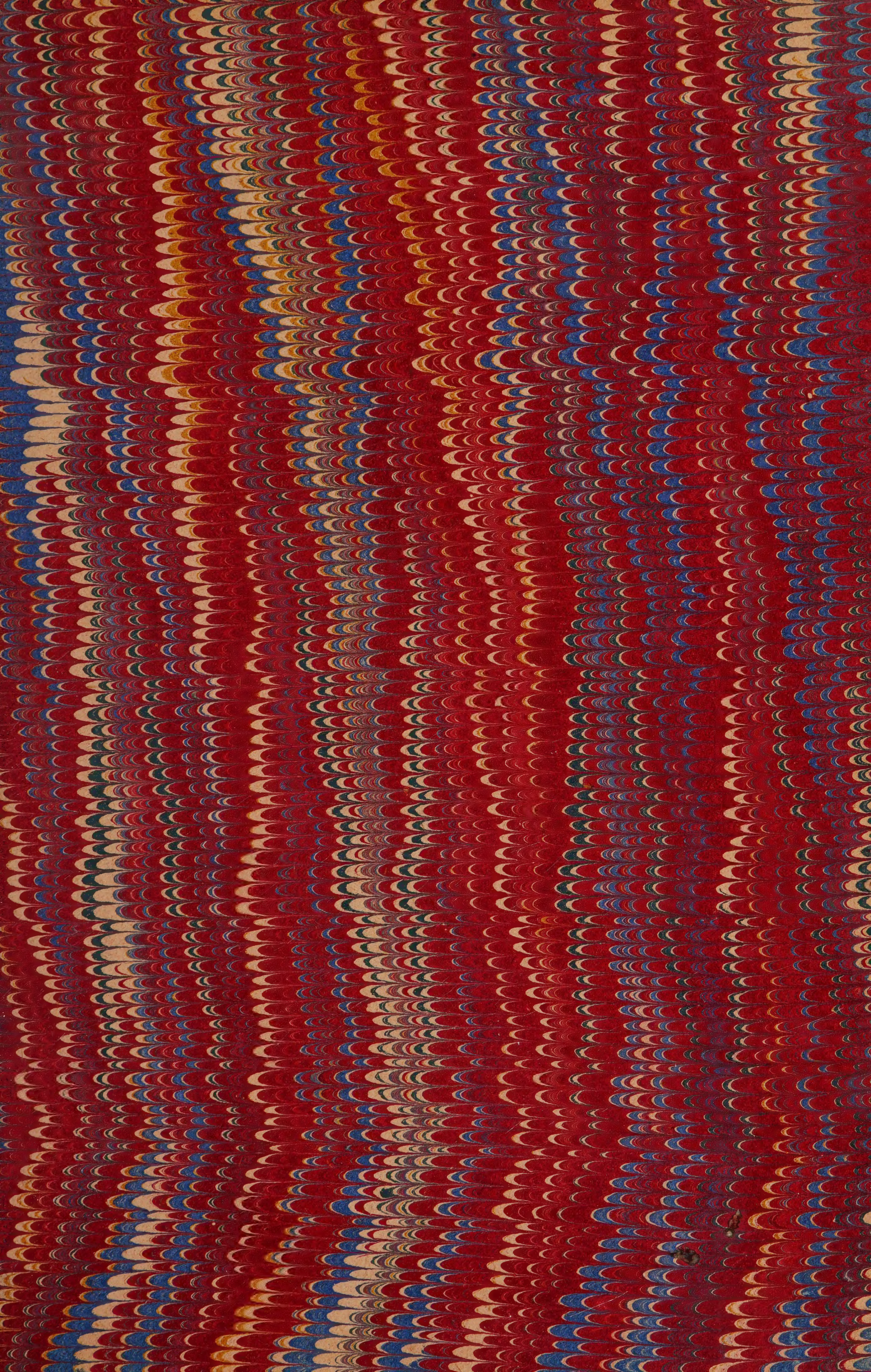

22500618775

HANDELINGEN

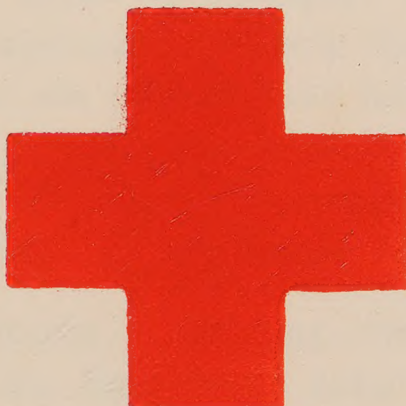
DER

NEDERLANDSCHE VEREENIGING

TOT HET

VERLEENEN VAN HULP AAN ZIEKE EN GEWONDE KRIJGSLIEDEN, IN TIJD VAN OORLOG.

X.

DEN HAAG,
BIJ GEBR. J. & H. VAN LANGENHUYSEN.
1888.

VERSLAG

VAN DE

VERRICHTINGEN VAN HET HOOFD-COMITÉ

EN

VAN DEN STAAT EN DE WERKZAAMHEDEN DER COMITÉ'S IN DE JAREN 1885 EN 1886.

Uitgebracht in de tiende Algemeene Vergadering, op den 27sten October 1887.

Ter voldoening aan art. 6 der statuten heeft het Hoofd-Comité de eer het verslag zijner verrichtingen, en van den staat der Vereeniging in het afgeloopen tweejarig tijdvak, uit te brengen.

Dit verslag bevat een overzicht van hetgeen door de Nederlandsche Vereeniging sedert de vorige Algemeene Vergadering is verricht, en de rekening en verantwoording over het tijdvak van den 1sten Juli 1885 tot den 30sten Juni 1887.

De negende Algemeene Vergadering, waarvan het Verslag in het negende deel der Handelingen onzer Vereeniging is opgenomen, werd den 15den Juli 1885 gehouden.

Het getal afdeelingen bedroeg toen 94, dat der correspondenten 29.

Thans telt de Vereeniging 93 Comité's en 30 correspondenten.

Het Comité te Steenbergen werd opgeheven, terwijl de secretaris, de heer W. Lock, uitgenoodigd als correspondent van het Hoofd-Comité op te treden, daartoe bereid werd bevonden. (Zie Bijlage III).

Het Hoofd-Comité gaat steeds voort zooveel mogelijk de afdee- lingen in stand te houden, en, bij opheffing der Comité's, onverwijld correspondenten daar ter plaatse aan de Vereeniging te verbinden.

De vrede, welke in de laatste jaren in westelijk Europa ongestoord was, en de mindere omvang van de krijgsverrichtingen in Atjeh, waren oorzaak dat in het afgeloopen tijdvak weinig van de bemoeiingen van het Nederlandsche Roode Kruis werd gevraagd.

De strijd, welke in November 1885 in het Oosten van Europa uitbarstte, tusschen Servië en Bulgarije, gaf echter aanleiding tot het werkdadig optreden van het Nederlandsche Roode Kruis, waarop in 't vervolg van dit verslag wordt teruggekomen.

De bijzonderheden omtrent den staat der Comité's worden voor de beide jaren 1885 en 1886 afzonderlijk, onder Bijlagen I en II, aan dit verslag toegevoegd.

Over 't algemeen gaven de Comités en bijzondere personen steeds blijken van belangstelling in het Roode Kruis, welke nader meer uitvoerig zullen worden vermeld.

Bijlage IV bevat een uittreksel van de rekening der ontvangsten en uitgaven over het afgeloopen tijdvak.

De Nederlandsche Vereeniging heeft spoedig na de jongste Algemeene Vergadering een gevoelig verlies geleden door het overlijden van zijn medelid Jhr. P. F. O. Sickinghe, tevens lid van de Commissie van dagelijksch bestuur uit het Hoofd-Comité.

Reeds vroeger had Sickinghe, als bestuurder van het Comité te Utrecht, zich gekenmerkt als een warm voorstander van het Roode Kruis.

Ook als lid van het Hoofd-Comité deed hij zich, gedurende den korten tijd van zijn lidmaatschap, kennen als een ijverig lid, die de vlag van het Roode Kruis steeds hoog hield, en van wien nog veel goeds voor de Vereeniging te wachten was. De herinnering aan zijn nuttig leven zal nog lang bij het Nederlandsche Roode Kruis in dankbaar aandenken blijven.

In den loop van het jaar 1886 verzocht de Generaal-Majoor

C. J. van Hees, afgetreden Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, aan den Koning ontslag als lid van het Hoofd-Comité. Dit werd bij besluit van den 28sten Mei 1886 n°. 4 op eervolle wijze verleend.

Tot leden van het Hoofd-Comité werden benoemd de gepensionneerde Kolonel, chef van den Geneeskundigen Dienst in Neêrlandsch-Indië B. E. J. H. Becking, en de Generaal-Majoor, Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht M. R Timmerman.

Kolonel Becking werd door den voorzitter in de 1ste sectie en Generaal Timmerman in de 3de sectie benoemd.

Daarna werd Kolonel Becking in de 1ste sectie tot Voorzitter gekozen.

De tentoonstelling van het Nederlandsche Roode Kruis bij gelegenheid van de expositie te Antwerpen, in 1885, waarvan reeds melding werd gemaakt in ons vorig verslag, heeft in alle opzichten aan het doel beantwoord.

Volgens het oordeel van vele deskundigen, voldeden de Nederlandsche vervoer- en verpleegmiddelen geheel aan de practische eischen, welke men in dezen tijd aan het materieel van het Roode Kruis kan stellen. Dientengevolge werd aan het Hoofd-Comité, van de Nederlandsche Vereeniging het «diplome d'honneur» toegekend.

Als lid der Jury voor deze afdeeling van het Roode Kruis der tentoonstelling, werd door den Voorzitter aangewezen het lid van het Hoofd-Comité Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort, die door de Jury tot onder-voorzitter werd gekozen.

In September van dit jaar werd te Antwerpen tevens eene tentoonstelling gehouden van verplaatsbare barakken, dingende naar den door de Keizerin van Duitschland uitgeloofden prijs van fr. 5000 met een gouden medaille, voor de samenstelling van een model-type verplaatsbare hospitaal-barak.

De Secretaris Dr. B. Carsten werd door het internationaal Comité van het Roode Kruis, te Genève, tot lid der jury voor dit Concours benoemd.

Na een veelzijdig onderzoek door de meest bevoegde personen op dit gebied, o. a. Prof. Langenbeck, Longmore en von Coler,

werd de prijs toegekend aan den heer DE DOECKER, uit Kopenhagen, voor de barak van vilt, door hem vervaardigd, welke reeds vroeger door het Nederlandsche Roode Kruis als model was aangeschaft en op de internationale tentoonstelling te Antwerpen tot expositie van voorwerpen van Nederlandschen oorsprong diende.

Hulp in Serviё en Bulgarije.

Bij circulaire van het internationaal-Comité te Genève van 20 November 1885, werd het Hoofd-Comité in kennis gesteld met de behoefte aan hulp voor de zieken en gekwetsten in den Servisch-Bulgaarschen oorlog, zoowel wat betreft geneeskundigen, als verband- en verplegingsmiddelen.

In afwachting van den uitslag der onderhandelingen, door den Minister van Buitenlandsche Zaken gevoerd, over den weg, waarlangs onze hulpmiddelen het tooneel van den oorlog het spoedigst zouden bereiken, werd reeds dadelijk besloten voor de Comité's van elk der strijdvoerende partijen te Sofia en Belgrado voorloopig een som van *f* 1000 beschikbaar te stellen.

Inmiddels werd het bericht van den Minister en van het internationaal Comité te Genève ontvangen, dat het Centraal-Comité te Weenen zich welwillend zoude belasten met de doorzending der verpleegmiddelen voor de zieken en gekwetsten in den Servisch-Bulgaarschen oorlog. Tevens berichtten de beide Comité's, aan welke voorwerpen behoefte bestond.

Dientengevolge werden den 20sten December dezerzijds vrachtvrij per spoor aan het Comité te Weenen verzonden 14 colis, inhoudende heelkundige instrumenten en verbandmiddelen, vleeschextract, thee en rhum, waarvan de helft bestemd was voor het Comité te Belgrado en de andere voor dat te Sofia.

Van beide Comité's mocht het Hoofd-Comité den dank voor deze gewaardeerde belangrijke en doelmatige toezending ontvangen.

Met het oog op den korten duur van den oorlog was het Hoofd-Comité niet in de gelegenheid gebruik te maken van het op hoogen prijs gestelde aanbod tot persoonlijke hulpverleening door den officier van gezondheid 1ste klasse van Z. M. Zee-

macht, Dr. C. Alers, en den Semi-arts Marts. J. Kleijer, bestemd voor het leger in Ned.-Indië.

In den loop van het jaar 1886 ontving het Hoofd-Comité het bericht, dat door den heer D. Petter, in leven gepensionneerd Luit.-Kolonel der infanterie, ridder der Militaire Willemsorde, den 14den Juni van dat jaar overleden, aan de Vereeniging «Het Roode Kruis in Neêrlandsch-Indië» gelegateerd was de som van *f* 1000, vrij van successie-rechten. Dit bedrag werd ter beschikking gesteld van het Centraal-Comité te Batavia.

Nadat in de jongste Algemeene Vergadering, overeenkomstig het rapport der Commissie, benoemd naar aanleiding van het besluit der Algemeene Vergadering van 10 October 1883, tot het doen van een voorstel omtrent de opleiding van verplegers en verpleegsters, besloten was pogingen in het werk te stellen tot het bijeenbrengen van de noodige fondsen voor dat doel, en de uitvoering van dit plan aan het Hoofd-Comité was opgedragen, heeft het Hoofd-Comité herhaaldelijk overwogen:

1°. het vragen van eene geldelijke bijdrage aan de natie of een renteloos voorschot, met aflossing in 25 à 30 jaren;
2°. het sluiten van een premieleening, op het voetspoor van de zuster-vereenigingen in Oostenrijk-Hongarije en Italië, en
3°. het sluiten eener geldleening met lage rente en aflossing binnen een' bepaalden tijd.

Een en ander leidde tot de volgende beschouwingen:

ad 1m. dat in deze tijden van verminderden voorspoed en rijkdom het zeer onwaarschijnlijk, zoo niet onmogelijk, moet worden geacht aan giften of renteloze voorschotten eene kapitale som bijeen te brengen, voldoende om de voorstellen, in het rapport der Commissie onder A, B, C en D vermeld, ten uitvoer te brengen;

ad 2m. dat het sluiten van een premieleening, met het oog op het mislukken van dergelijke geldoperatie's in Nederland, geen gunstig gevolg belooft; en

ad 3m. dat eene leening, met lage rente en aflossing, onder de tegenwoordige omstandigheden misschien wel de meeste kans van slagen aanbiedt.

Dientengevolge is, na langdurige beraadslagingen, waarbij niet werd voorbijgezien het gevaar, dat het prestige van het Roode Kruis zoude lijden, indien de Vereeniging zulke zware verplichtingen voor een geruimen tijd op zich neemt, maar daartegenover werd herinnerd, dat aan het Hoofd-Comité is opgedragen om te trachten de noodige fondsen voor het schoone doel bijeen te brengen, besloten: te beproeven eene leening te sluiten van *f* 650.000; dit bedrag in te schrijven op het Grootboek der 2½ pCt. Ned. werk schuld, en met de te kweeken rente te bestrijden:

a. de onkosten voor de uitvoering der plannen van opleiding der verplegers en verpleegsters;
b. de uitkeering à pari aan de obligatiehouders, na 51 jaren;
c. de uitkeering, na 51 jaren, van het bedrag der 2½ pCt. niet oploopende rente, over elk dezer jaren; en
d. de uitkeering aan 65 houders van obligatiën van *f* 1000, of onderdeelen daarvan, eene premie van ½ pCt. (dus 3 pCt. rente inplaats van 2½ pCt.)

Daarbij werd gerekend op een jaarlijksch voorschot van *f* 3000 uit de algemeene kas, waartegen bij het Hoofd-Comité te minder bezwaar bestond, nu in deze som is begrepen de door de commissie geraamde bijdrage van *f* 2500, waarmede de Algemeene Vergadering zich heeft vereenigd.

Het Hoofd-Comité stelde zich, na zekerheid omtrent de beschikking over de noodige gelden te hebben verkregen, voor, op grond van de in de jongste Algemeene Vergadering aangenomen voorstellen, voorloopig:

1o. de opleiding te bevorderen van 4 verplegers 's jaars, in het 1ste, 3de, 5de en 7de jaar van uitvoering, tot een maximum van 16;

2o idem van 4 verpleegsters, in elkander opvolgende jaren, tot een maximum van 16;

3º. de opening van het asyl (te Huis) te doen plaats hebben in het 3de jaar, en van het ziekenhuis in het 4de jaar;
4º. de opneming van kostelooze lijders opvolgend te bevorderen tot een maximum van 16.

Met het oog op de tijdsomstandigheden meende het Hoofd-Comité echter op dat oogenblik niet tot de uitvoering van het plan der leening te moeten overgaan, maar heeft in zijne Vergadering van 3 Mei 1886 aan het dagelijksch bestuur opgedragen, het gunstige tijdstip af te wachten en te benuttigen.

Mocht echter onverhoopt, vóór Mei 1887, nog niet tot uitvoering zijn overgegaan, dan zoude het Hoofd-Comité nadere maatregelen beramen, en daarvan mededeeling doen in de Algemeene Vergadering van dat jaar.

Toen dat gunstige tijdstip niet aanbrak en inmiddels de fatale termijn van Mei 1887 naderde, meende het Hoofd-Comité alsnog eene poging te moeten wagen om door een consortium van bankiers het benoodigde kapitaal te verkrijgen.

Dientengevolge werd, onder voorlichting van de leden Baron van Nagell, Dr. Templeman van der Hoeven en den Penningmeester, eene uitnoodiging tot 8 der voornaamste bankiershuizen te Amsterdam gericht, met het verzoek dat deze zich tot een consortium zouden vereenigen, aan hetwelk de gestie zoude kunnen worden toevertrouwd eener leening van ƒ 650.000, waarvan de rente tegen $2^1/_2$ pCt. en de aflossing eerst na een zeker aantal jaren zullen worden betaald, met dien verstande, dat het volle rentebedrag over datzelfde aantal jaren, benevens geheele aflossing a pari, verzekerd zouden zijn.

Deze poging is echter afgestuit op de gegronde bezwaren, welke door de bankiers werden geopperd tegen het welslagen van zulk eene leening.

In eene tot dat einde belegde bijeenkomst, waarbij de ondervoorzitter, penningmeester en secretaris, met de heeren van Nagell en Templeman van der Hoeven tegenwoordig waren, werd door een der bankiers, gesteund door een tweede, verklaard, dat het in dezen tijd onmogelijk moest worden geacht voor ons doel eene som van ƒ 600.000 bijeen te brengen en dat daarom zulk een leening ernstig moest worden ontraden.

Het Hoofd-Comité meende dientengevolge van eene poging, om onder deze omstandigheden zulk een kapitale som bijeen te brengen, te moeten afzien, niettegenstaande een nieuw voorstel van de, voor het tot stand komen, onvermoeide leden Baron VAN NAGELL en Dr. TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN, tot het sluiten van eene leening groot ƒ 622.000, ingeschreven op het grootboek der 2½ % Ned. werk. schuld, met jaarlijksche aflossing; de eerste 10 jaren telkens ƒ 10.000 à pari met 10 pCt. premie, de volgende 10 jaren telkens ƒ 10.000 à pari met 20 pCt. premie, de daarop volgende 5 jaren telkens ƒ 60.000 met 30 pCt. premie en het 26ste jaar de resteerende ƒ 122.000 met 40 pCt. premie. In het 27ste jaar zoude dan overblijven een kapitaal van ƒ 320.000 gevende ruim ƒ 8000 rente, waarbij uit de kas zoude te voegen zijn c. c. ƒ 2900, om evenwicht te maken met de geraamde jaarlijksche uitgaven van ƒ 10.895.

Na de ervaring bij de bankiers te Amsterdam opgedaan, vond het Hoofd-Comité geen vrijheid dit plan te ondersteunen.

Het gevolg van een en ander is een voorstel van het Hoofd-Comité, dat aan de afdeelingen is toegezonden en in deze Algemeene Vergadering aan de goedkeuring der leden wordt onderworpen.

Conferentie te Karlsruhe.

De vierde Internationale Conferentie van het Roode Kruis werd den 22 September van dit jaar, en volgende dagen, te Karlsruhe gehouden.

Het programma voor die bijeenkomst werd ter kennisneming aan de afdeelingen gezonden.

Tot afgevaardigden naar die Conferentie werden door den Voorzitter benoemd: de ondervoorzitter van het Hoofd-Comité K. J. G. Baron VAN HARDENBROEK VAN BERGAMBACHT en het lid van het Hoofd-Comité Jhr J. L C POMPE VAN MEERDERVOORT.

Het rapport dezer afgevaardigden wordt als Bijlage V aan dit verslag toegevoegd.

Afdeeling in Nederlandsch-Indië.

Het Centraal-Comité te Batavia was op ult°. December 1886 samengesteld als volgt: H. M. ANDRÉE WILTENS, voorzitter; A. J. W. VAN DELDEN, H. J. MEERTENS, secretaris, Dr. C. GUTTELING, J. A. SCHRÖDER; N. MAC NEILL, W. SUERMONDT, Wz., N. A. RUIJL, en H. MARGADANT, penningmeester.

De arbeid van deze afdeeling bepaalde zich in 1885 en 1886, als voorheen, voornamelijk tot het zenden van versnaperingen, gezelschapsspelen en lectuur naar de verschillende hospitalen in Nederlandsch-Indië; vooral naar die te Atjeh en, gedurende de expeditie ter Westkust van Borneo, ook naar Pontianak.

Buiten en behalve die verzendingen verleende het Centraal-Comité de volgende hulp:

Aan het Hoofd-Comité te 's-Gravenhage werd eene som van *f* 500 geremitteerd, ten dienste van bijzondere uitgaven, ten behoeve van den 2de Luitenant W. C. C. LUSKE, die op het slagveld te Atjeh deerlijk werd verminkt en onder behandeling was van Dr. MEZGER te Amsterdam.

Aan den fuselier VAN DEN WEG, wien nagenoeg alle tanden door een kogel waren weggeschoten, werd een kunstgebit geschonken.

Als gedelegeerden te Atjeh waren successievelijk werkzaam de Dirigeerende Officieren van gezondheid: J. H. VAN WOELDEREN, W. VAN GEER en A. H. ROMBOUTS.

De wijze waarop de gedelegeerden te Atjeh het Centraal-Comité den arbeid uit de handen namen, verdient de meest warme dankbetuiging en waardeering.

Die dank wordt ook gebracht aan de heeren C. KATER en A. HAGA, die successievelijk te Pontianak onze Vereeniging zoo welwillend en belangstellend hebben vertegenwoordigd.

Dat het streven om het lot onzer brave zieken en gewonden te Atjeh, zooveel dit in het vermogen is, te verzachten, gewaardeerd wordt, blijkt uit de volgende slot-alinea eener missive van den Dirigeerend Officier van gezondheid, W. VAN GEER, bij zijne aftreding als gedelegeerde te Kotta Radja.

«Als chef der zieken-inrichtingen vergun ik mij, zijnde dit

«zeker ook de uiting der zieken die geholpen werden, een woord «van waardeering te schrijven over de zorgvuldige en onbekrom-«pen wijze, waarop voldaan werd aan de gevoelde behoefte.

«De Vereeniging «Het Roode Kruis», verricht op bescheiden «wijze menig goed werk, ten behoeve van onze strijders en «lijders te Atjeh.»

Op 1 Jauuari 1887 bedroeg de bezitting van het Roode Kruis in Indië de som van ƒ 37.980,52.

Het Hoofd-Comité eindigt dit verslag met een woord van dank aan allen, die ons in onzen arbeid hebben gesteund, inzonderheid aan de afdeelingen, zoowel in Indië als hier te lande, en aan de edele menschenvrienden, die door toezending van lectuur als anderszins blijk gaven van belangstelling in het Roode Kruis.

Moge nog gedurende vele jaren een tijdperk van rust getuigen van vrede onder de volkeren, maar tevens de vredestijd worden benuttigd tot voorbereiding voor den oorlog, in de eerste plaats tot vorming van ziekenverplegers en ziekenverpleegsters.

Het is toch een uitgemaakte zaak, dat in ons land de behoefte aan verplegend personeel, ook in tijd van vrede, steeds groot is. Voorziening in deze behoefte gaat gepaard met de vervulling van een der eerste plichten van de Vereenigingen onder het Roode Kruis.

Bijlage I en II.

OVERZICHT

VAN

DE VERSLAGEN DER COMITÉ'S

VAN

DEN TOESTAND HUNNER INRICHTING

GEDURENDE DE JAREN

1885–1886.

BIJLAGE I.

Overzicht van de verslage

COMITÉ'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvan sten in geld
			Gld.
Almelo.	C. Cardinaal Jr. en Mr. B. Mulder.	14	—
Amsterdam.	Prof. J. W. R. Tilanus en Dr. E. Laurillard.	97	568.–
Apeldoorn. (vr.)	Mevr. G. van Hasselt—Luijken Glashorst en Mevr. R. Goetbloed—van Blommestein.	97	104.–
Assen.	Dr. H. U. Meijboom en C. Tetrode.	54	—
Barneveld.	Mej. M. H. Brem en G. van Vollenhoven.	53	15.1
Bergen-op-Zoom.	Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort en J. B. Ente.	69	69.–
Bergschenhoek.	G. J. le Fèvre de Montigny en W. Verduijn den Boer.	30	30.–
Bladel.	E. J. van Dissel.	10	5.–
Brummen.	L. J. N. van Essen en J. Viehmann.	38	16.2
Deventer.	Mr. H. R. van Marle en Mevr. Nieuwenhuijs—van Lanschot Hubrecht.	246	560.5
Doesborgh en omstreken.	F. W. J. Baron van Pallandt en H. G. Caudri.	36	36.–
Gorinchem en omstreken. (vr.)	Mevr. M. Kattenbusch—Kehrer en Mevr. A. van Helbergen—Gallis Merens.	150	160.–
Gouda. (vr.)	Mevr. A. A. Hemsing—Troost en Mej. C. Sältzer.	30	50.–
's Gravenhage.	C. G. van Mansvelt en Mr. W. van Rossem Bzn.	113	354.5
's Gravenhage (vr.)	Douairière van Willes geb. Jansen van Zoutelande en Gravin van Randwijck geb. van Hogendorp.	104	111.04
Groningen.	Jhr. W. C. A. Alberda van Ekenstein en Mr. B. Cohen.	32	232.65
Haarlem.	Dr C. G. von Reeken en Mr. Ch. Enschedé.	64	180.50
Haarlemmermeer.	J. W. Lantzendorffer en D. Eggink.	29	—
Harderwijk.	Mr. D. van Meurs en A. Greidanus.	35	42.—
Helder.	H. C. Steenbergen en H. J. Knottenbelt.	30	30.—
's Hertogenbosch.	J. Tielmans en Dr. A. Kuijper.	37	36.—
Hilligersberg.	J. A. Steinhaus en J. R. Arnold.	32	32.—
Hoorn.	J. A. Heule.	28	33.50

r Comité's over 1885.

…zonden …n het …oofd- …mité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
…Gld.	Gld.	
—	83.79⁵	
…2.—	1945.64	
…6.—	604.61	
—	4200—2½ %	Pogingen worden er aangewend tot oprichting van een barak.
3.44	51.53	Hulp aan zieken verleend.
7.25	591.22⁵	
7.50	20.83	Versterkingsmiddelen aan zieken verstrekt.
5.—	—	
4.06⁵	174.90	
…2.12⁵	339.61	De werkzaamheden bepaalden zich hoofdzakelijk tot het verstrekken van hulpmiddelen voor zieken in deze gemeente en tot ziekenverpleging. De ziekenverpleegster was bijna voortdurend werkzaam.
8.50	21.62⁵	
…7.50	590.09	Versterkingsmiddelen aan zieken verstrekt.
2.50	4 58	Materieel en versterkingsmiddelen aan zieken verstrekt.
8.62⁵	313 35	Hulpbehoevende zieken en gewonden werden van de noodige rustbedden, verbandmiddelen en luchtkussens voorzien. Heelkundige instrumenten en verbandmiddelen werden ter beschikking van het Hoofd-Comité gesteld, ten behoeve van den Servisch-Bulgaarsche oorlog. De opleiding van ziekenverplegers en verpleegsters werd voortgezet
…39 25	220.78⁵	
5.10	5270.26⁵	De cursus voor ziekenverpleging ondersteund.
…5.12⁵	371.92	
—	—	
1 —	233.32⁵	
7.50	257.75	
9.—	1940.67	
8.—	40.50	
9.—	108.60	

COMITÉ'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvan sten in geld
			Gld.
Leeuwarden.	Jhr. Mr. F. J. J. van Eijsinga en Dr. L. Proes.	51	249.7
Lisse.	M. Temminck en Dr. A. C. van Ewijk.	—	11.2
Lochem-Laren.	Mr. J. E. H. Baron van Nagell en A. van Zwijndregt.	—	—
Middelburg.	Dr. J. C. de Man en J. W. de Raad.	62	124.—
Nijkerk.	Mr. R. A. J. Colenbrander en J. A. Krudop.	19	19.—
Nijmegen.	Dr. H. W. Daames en A. M. van Voorthuijsen.	38	79.—
Oosterbeek-Renkum.	J. van Embden en H. C. van Lindonk.	22	49.9
Roermond.	Mr. H. J. T. Schieffer.	68	—
Schiedam. (vr.)	Mevr. Jansen Hoppe en Mej. D. G. Drost.	49	49.—
Steenwijk.	G. W. Daems en A. J. Bijl.	24	24.—
Uden.	H. van den Heuvel en J. Vogels.	22	11.—
Utrecht.	Dr. P. Q. Brondgeest en Dr. P. Templeman van der Hoeven.	86	398.2
Voorst en Wilp.	G. C. Crommelin en C. M. T. A. C. Baron van Wijnbergen.	16	—
Wageningen.	D. Vreede en S. G. van Welderen Baron Rengers.	21	21.—
Winterswijk. (vr.)	Mevr. Veeren—Hamaker.	—	—
IJselmonde.	C. A. Molenaar en C. van Riet.	±70	—
Zeist.	J. R. A. Kuijtenbrouwer.	—	—

…nden …het …ofd- …nité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
…ld.	Gld.	
….50	2.99^5	Aan het diaconessenhuis te Leeuwarden *f* 100 en voor het fonds van den gewapenden dienst *f* 25 afgestaan.
—	386.25	
….—	—	
….—	—	
….75	358 52	Het comité verleent hulp aan zieken.
….70	—	
….87^5	29.05^5	
—	4.32^5	
…25	±600.—	
….—	16.30	
…—	62.41	
….—	326.57	
—	72.13	
….25	153.93	
—	73.—	
—	2.90	
—	—	

BIJLAGE II.

Overzicht van de verslagen

COMITÉ'S	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvang-sten in geld
			Gld.
Almelo.	C. Cardinaal Jr. en Mr. B. Mulder.	12	—
Amsterdam.	Prof. J. W. R. Tilanus en Dr. E. Laurillard.	90	380.5
Apeldoorn (vr.)	Mevr. G. van Hasselt-Luijken Glashorst en Mevr. R. Goetbloed van Blommestein.	105	105.–
Arnhem.	J. H. Hooyer en A. Romeijn.	166	166.–
Assen.	Dr. H. U. Meijboom en Mr. C. Tetrode.	54	—
Barneveld.	Mej. M. H. Brem en de heer G. van Vollenhoven.	59	14.7
Bergen-op-Zoom.	Jhr. J. L. C. Pompe van Meerdervoort en J. B. Ente.	64	79.5
Bergschenhoek.	J. L. Le Fèvre de Montigny en W. Verduijn den Boer.	25	25.–
Bladel en omstr.	E. J. F. van Dissel.	10	5.–
Breda.	G. C. C. Pels Rijcken en I. Duparc Jr.	128	128.–
Brummen.	L. J. N. van Essen en I. Viehmann.	35	14.2
Dantumadeel.	G. Jongsma.	—	—
Deventer.	Mr. H. R. van Marle en Mevr. Nieuwenhuijs—van Lanschot Hubrecht.	239	467.–
Doesborgh en omstreken.	F. J. W. Baron van Pallandt en H. G. Caudri.	32	16.–
Ede.	S. G. van Lakerveld en R. M. van den Berg van Saparoea.	—	—
Gorinchem en omstreken. (vr.)	Mevr. Kattenbusch—Kehrer en Mevr. A. van Helbergen—Gallis Merens.	152	152.–
Gouda. (vr.)	Mej. C. Sältzer.	30	50.–
's Gravenhage. (vr.)	Mevr. de Douairière van Willis—Jansen van Zoutelande en Gravin van Randwijck—Baronesse van Hogendorp.	106	431.–
's Gravenhage.	C. G. van Mansvelt en Mr. W. van Rossem Bzn.	110	334,5
Groningen.	Jhr. W. C. A. Alberda van Ekenstein en Mr. B. Cohen.	29	235.3
Haarlem.	Dr. C. G. von Reeken en Mr. Ch. Enschedé.	152	158.–
Harderwijk.	Mr. D. van Meurs en A. Greidanus.	38	46.–
Helder.	H. C. Steenbergen en M. C. Hazenberg.	23	23.–
's Hertogenbosch.	J. Tielmans en Dr. A. Kuijper.	32	32.–
Hillegersberg.	J. A. Steinhaus en J. R. Arnold.	32	32.–
Hoorn.	J. A. Heule.	26	30.5
Leeuwarden.	Jhr. Mr. F. J. J. van Eijsinga en Jhr. Mr. C. van Eijsinga.	45	232.5
Leiden.	Prof. Dr. J. E. van Iterson en M. J. A. de Goeije.	—	—

er Comite's over 1886.

onden n het oofd- mité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
Gld.	Gld.	
—	83.79^5	
95.12	1905.23	
27.25	671.48	
41.50	292.34^5	
—	4200—2 %	Pogingen om een barak op te richten zijn mislukt.
3.70	62.—^{5}	Hulp aan zieken verleend.
17.25	625.01^5	
6.25	21.07^5	Versterkingsmiddelen aan zieken verstrekt.
5.—	—	
32.—	953.55	
3,56^5	187.52	
—	92.50	
16.75	320.82^5	
4.—	9.87	
4.25	—	
38.—	996.—	Versterkingsmiddelen aan zieken verstrekt.
12.50	—	Materieel en versterkingsmiddelen aan zieken verstrekt.
07.50	291 —	Het onderwijs in de ziekenverpleging wordt voortgezet.
		Verplegings-materieel uitgeleend. Opleiding van ziekenverpleegsters. Aanvulling van den magazijn-voorraad
83,62^5	260.51^5	Opleiding van ziekenverplegers.
14 10^5	5470.58^5	
39 60	360.25	
11.50	249.13	
5.75	270.07	
8.—	0.67	
—	49.27	
8.—	80.18	Het Comité voorziet in kleine behoeften.
24.37^5	3855.14	
—	—	

COMITÉ'S.	Voorzitter en Secretaris.	Getal leden.	Ontvangsten in geld.
			Gld.
Lisse.	M. Temminck en Dr. A. C. van Ewijk.	—	11.25
Lochem-Laren.	Mr. J. E. H. Baron van Nagell en A. van Zwijndregt.	59	—
Maastricht en omstreken.	W. H. Pijls en Mr. F. Baron de Bieberstein.	59	114.22
Meppel	A. de Visser en Dr. R. I. C. Stoffels.	48	24.—
Middelburg.	Dr. J. C. de Man en J. W. de Raad.	59	118.—
Nijkerk.	Mr. R. A. J. Colenbrander en J. H. Krudop.	17	17.—
Nijmegen.	Dr. H. W. Daames en A. M. van Voorthuijsen.	35	—
Oosterbeek en Renkum.	J. van Embden en H. C. van Lindonk.	18	46.22
Over-Betuwe.	W. L. H. A. van der Monde en Dr. H. B. J. Kok.	62	67.—
Overflakkee.	S. E. Anemaet en G. J. Goekoop.	10	19.61
Roermond.	Mr. H. I. F. Schieffer.	62	—
Rotterdam.	E. L. Jacobson en F. Koch Jr.	334	334.—
Schiedam. (vr.)	Mevr. Jansen Hoppe en Mej. D. G. Drost.	47	47.—
Steenwijk.	G. W. Daems en A. J. Bijl.	23	23.—
Uden.	H. van den Heuvel en J. Vogels.	19	9.50
Utrecht.	Dr. P. Q. Brondgeest en Dr. P. Templeman van der Hoeven.	81	210.50
Voorst en Wilp.	G. C. Crommelin en C. M. T. A. C. Bn. van Wijnbergen.	16	16.—
Wageningen en omstreken.	S. G. van Welderen Baron Rengers.	24	24.—
Woerden en omstreken.	Dr. O. A. J. Richelle en C. A. van der Quast.	9	4.50
IJsselmonde.	C. A. Molenaar en C. van Riet.	± 70	—
Zeist.	J. R. A. Kuijtenbrouwer.	—	—

ezonden an het Hoofd-Comité.	Saldo in kas.	Toestand en werkzaamheden van het Comité.
Gld.	Gld.	
—	397.75	
10.—	—	
28.55^5	8400—$2\frac{1}{2}$% 300—$3\frac{1}{2}$%	
6.—	28.33	
29.50	—	
4.25	375.16^5	Het Comité verleent hulp aan zieken.
16.25	—	
9.87^5	29.05^5	
16.76^5	1117,83	
3.75	76.09^5	
—	4.62^5	
83.50	4547.33	
11.75	700.—	
6—	30.33	
2 50	79.54^5	
52.62^5	323.69	Aan den verminkte M. van den Akker werden nieuwe kunstarmen verstrekt.
4.—	72.13	
6.—	158.78	
1.12^5	48.36^5	
—	306.97	
—	—	

BIJLAGE III.

Correspondenten van het Hoofd-Comité, bedoeld bij Art. 3 der Statuten

Mr. J. van Lakerveld Bisdom te Alblasserdam.
Mr. E. van der Meulen . . » Bolsward.
O. R. Immink . . . . » Borculo.
Mr. A. Slingenberg. . . . » Coevorden.
M. Gewin . . . . » Delden.
J. Herselman . . . . » Dinteloord.
A. Kerkhof . . . . » Dinther.
W. A. Boland . . . . . . » Dinxperlo.
G. ten Cate . . . . » Wolvega.
L. W. Lasonder . . . . . . » Groenlo.
H. W. Ferleman. . . . . » Haamstede.
J. H. A. Alsdorf . . . . . » Heerlen.
Kouwenberg . . . . » 's-Heerenberg.
D. L. Hardeman . . . . . » Hellevoetsluis.
A. J. Winter . . . . » de Lier.
Ds. L. R. van den Broek. . » Oostvoorne.
P. van Wagtendonk Jzn. . . » Overschie.
E. H. Bulaeus Brack . . . » Reeuwijk.
N. J. Telders . . . . . . » Renesse.
R. Ruiter . . . . » de Rijp.
H. J. van Opstal . . . . » Rijssen.
J. Houtzager . . . . » Schiebroek.
N. A. C. Slotemaker . . . » Sliedrecht.
W. Lock . . . . » Steenbergen.
J. Elias. . . . . » Strijp.
M. J. Wentink . . . . . . » Nieuwe Tonge.
J. F. Storm van 's Gravesande » Vorden.
J. F. Croockewit . . . . . » Wijk bij Duurstede.
Dr. C. J. A. W. Honig . . » Zevenaar.
J. Broeksmit . . . . » Zwijndrecht.

BIJLAGE IV.

REKENING

VAN

ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

van 1 Juli 1885 tot 30 Juni 1887.

Uittreksel uit de Rekening van het **Hoofd-comité van**

	Ontvangsten.	
I.	Saldo van het vorige dienstjaar	*f* 332
II.	Renten	4251
III.	Contributie	10
IV.	Subsidie van den Staat	200
V.	Stortingen van Comité's	1128
VI.	Ontvangen voor rekening van het Centraal Comité te Batavia	1020
VII.	Verkoop van kapitalen Werkelijke Schuld	12244
	Totaal . . .	*f* 19187

Uittreksel uit de Rekening van het **Hoofd-comité van**

	Ontvangsten.	
I.	Saldo van het vorige dienstjaar	*f* 532
II.	Renten	4244
III.	Contributie	10
IV.	Subsidie van den Staat	200
V.	Stortingen van Comité's	1118
VI.	Restitutie van een voorschot van het Comité te Assen (met renten)	1133
	Totaal . . .	*f* 7238

het Roode Kruis van 1 Juli 1885 tot 30 Juni 1886.

Uitgaven.		
Pensioenen en toelagen	*f* 804	—
Tractementen.	412	86
Schrijf- en drukloonen, briefporten en andere verschotten van verschillenden aard	2036	77
Ondersteuning aan de krijgslieden in den oorlog tusschen Servië en Bulgarije.	3224	68
Kosten van de Tentoonstelling te Antwerpen	967	79
Aankoop van kapitalen Werkelijke Schuld	11209	09^5
Saldo op 30 Juni 1886	532	38^5
Totaal . . .	*f* 19187	58

het Roode Kruis van 1 Juli 1886 tot 30 Juni 1887.

Uitgaven.		
Pensioenen en toelagen	*f* 504	—
Tractementen.	412	86
Schrijf- en drukloonen, briefporten, vrachten en andere verschotten van verschillenden aard	954	71
Aankoop van kapitalen Werkelijke Schuld	5270	62^5
Saldo te goed op 30 Juni 1887	96	17
Totaal . . .	*f* 7238	36^5

Voor eensluitende uittreksels,

De Penningmeester van het Hoofd-comité van het Roode Kruis,

D. POLAK DANIELS.

Verslag van de vierde Internationale Conferentie van het Roode Kruis, te Karlsruhe in September 1887.

BIJLAGE V.

—

's Gravenhage, den 12den November 1887.

Aan
Zijne Excellentie den heer Luitenant-Generaal C. T. VAN MEURS, *Voorzitter van het Nederlandsch Hoofd-Comité van het Roode Kruis, te 's Gravenhage.*

Excellentie!

Ingevolge Uwer Excellenties opdracht hebben de ondergeteekenden zich den 19den September jl. naar Karlsruhe begeven, ten einde het Nederlandsch Hoofd-Comité van het Roode Kruis te vertegenwoordigen op de 4de Internationale Conferentie, aldaar te houden.

Den 21sten hebben wij ons aangemeld bij het uitvoerend Comité en aldaar alle stukken en bescheiden ontvangen, die op de werkzaamheden der Conferentie betrekking hadden. De zittingen zouden plaats hebben in het gebouw der vroegere Landdagen (1ste en 2de Kamer) van het Groot-Hertogdom Baden; het permanent consultatie-bureau was eveneens in dat gebouw gevestigd.

Den 22sten September, des voormiddags ten 10 ure, had de eerste bijeenkomst plaats onder presidium van OTTO, GRAF ZU STOLLBERG, ERLAUCHT, Voorzitter van de Hoofd-Comité's van het Duitsche Rijk en van het Koninkrijk Pruisen. Na een korte welkomst-rede werd overgegaan tot de benoeming, of liever,

de verkiezing van het Bestuur voor de 4de Internationale Conferentie, waarvan O. Graf zu Stollberg bij acclamatie tot Voorzitter is gekozen.

Voorts werden, evenals te Genève bij de 3de Conferentie, de hoofd- of eerste afgevaardigden van de Hoofd-Comité's der Groote Mogendheden tot ondervoorzitters geproclameerd, zijnde:

Voor Frankrijk: de Markies de Vogüé; voor Oostenrijk: Graf von Taekenhayn; voor Duitschland: de heer Hass; voor Rusland: de Staatsraad von Oom; voor Italië: Graaf della Somaglio, terwijl de Geheimraad Sachs, President van het Badensch Hoofd-Comité, als zesde ondervoorzitter werd benoemd.

Daar Groot-Brittannië geen Hoofd-Comité heeft, ja eigenlijk in dat land geen bepaalde Vereeniging van het Roode Kruis bestaat, kon van dat Rijk ook niemand tot ondervoorzitter gekozen worden. Het officieele Roode Kruis is in Engeland vervangen door een particuliere Vereeniging, de «St. John's Ambulance Society», welke echter minstens even groote diensten bewijst, zoowel in vrede als in oorlog, als de beste Vereeniging van het Roode Kruis. De ziel van deze Vereeniging is de welbekende Mr. J. Furley, haar ondervoorzitter.

Voorts werden tot Eereleden van het Bureau benoemd: Prof. Sir Thomas Longmore, de heer Gustave Moynier en Miss Clara Barton uit Noord-Amerika.

Als Hoofd-secretarissen zouden fungeeren de heeren: Hass en von Criegern-Thumatz, terwijl de gewone werkzaamheden van het Secretariaat opgedragen werden aan de heeren: A. Elissen, uit Frankrijk, J. Furley, uit London, en G. Ador, uit Genève.

Daar deze eerste ochtendzitting alleen bijgewoond werd door de afgevaardigden der Comité's, en niet door de vertegenwoordigers der Regeeringen, zoo moesten deze benoemingen, evenals alle te nemen besluiten, in de namiddagzitting, waar alle afgevaardigden zonder onderscheid tegenwoordig zouden zijn, worden goedgekeurd.

Het aantal afgevaardigden bij deze Conferentie was bijzonder groot en bedroeg niet minder dan 130 personen, zoowel gezonden door de Regeeringen als door de Hoofd-Comité's der verschillende landen. Dit moet men voor een deel toeschrijven aan

de meer centrale ligging van Karlsruhe, maar zeker niet minder aan de alom bekende sympathie, die H.H. K.K. H.H. de Groot-Hertog en Groot-Hertogin van Baden het Roode Kruis toedragen.

Het is bekend en elke stap, welke men in Karlsruhe doet, levert het bewijs ervan, dat de leden van het Regeerend Badensch vorstenhuis zich met de grootste voorliefde bewegen op de verschillende wegen der liefdadigheid, en meer in het bijzonder was de Vereeniging van het Roode Kruis onder hun hooge bescherming. Deze feiten zijn de hoofdoorzaken, dat *alle Duitsche* staten een of meerdere afgevaardigden naar deze Conferentie zonden, als een blijk van hulde aan het Regeerend Vorstenhuis van Baden. Trouwens, tijdens den geheelen duur der Conferentie waren de Groot-Hertog en Hertogin overal bij tegenwoordig, terwijl het H.H. K.K. H.H. behaagde de afgevaardigden schier dagelijks met beleefdheden te overladen en de meest uitgezochte uitspanningen te doen genieten. Jaarlijks geniet het Karlsruhe'r Hoofd-Comité eene belangrijke geldelijke bijdrage van de Groot-Hertogelijke familie, waaruit het de groote kosten kan bestrijden tot opleiding van een goed personeel en tot instandhouding van met materieel goed gevulde magazijnen.

Om tot de werkzaamheden der Conferentie terug te komen, teekenen wij aan, dat in den namiddag van den 22en September, ten 3 ure, de eerste Vergadering der voltallige Conferentie plaats had; Graaf Stollberg hield eene prachtige openingsrede, waarbij hij het Programma en het Reglement, voor de Conferentie vastgesteld, toelichtte; hij deelde mede, dat bij de discussiën gebruik kon worden gemaakt van de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche taal en dat enkele Linguisten zich bereid hadden verklaard om als tolken te fungeeren. Hoewel deze bepaling bij een zoo groot getal afgevaardigden uit verschillende landen schier onvermijdelijk was, is het toch duidelijk dat deze aanhoudende vertolking zeer tijdroovend is. Voorts deelde de Voorzitter mede, dat hij, bij de behandeling der verschillende vragen, op het Programma vermeld, de volgorde niet geheel zou kunnen volgen, omdat òf eenige afgevaardigden, die zich met de inleiding van bepaalde kwestiën belast hadden, nog niet waren aangekomen, òf wel de rapporten daarover nog niet geheel gereed waren.

Wat het eerste punt van het Programma betrof, nl. de vaststelling eener prijsvraag, of wat dan ook, ter verkrijging van de som van 6000 Mark, die H. M. de Keizerin van Duitschland ter beschikking der Conferentie had gesteld, wilde de Voorzitter eene speciale Commissie benoemen, ten einde deze zaak te onderzoeken en daaromtrent rapport en praeadvies uit te brengen. Evenzoo met betrekking tot de door H. M. beschikbaar gestelde 3 gouden en 9 zilveren medailles. In deze Commissie werd de eerste ondergeteekende benoemd. Verder besprak de Voorzitter de te volgen regeling der werkzaamheden bij de openbare zittingen.

Na den Voorzitter voerden de Geheimraad Sachs, als President van het Badensche Hoofd-Comité, en de Heer Oberbürgemeister van Baden nog het woord; beiden riepen de afgevaardigden te Karlsruhe een hartelijk welkom toe. De Voorzitter van het Internationaal Comité van het Roode Kruis, de heer Gustave Moynier, beantwoordde deze redevoering namens de afgevaardigden ter Conferentie en hierop sloot de Voorzitter deze eerste Vergadering, om den volgenden dag des voormiddags ten 10 ure meer bepaald met de werkzaamheden aan te vangen.

Met een enkel woord vermeenen wij melding te moeten maken van de bijzondere wijze, waarop de Fransche Regeering zich op deze Conferentie heeft doen vertegenwoordigen. Sedert den noodlottigen oorlog van 1870/71 hadden de Regeeringen van Frankrijk en Duitschland zich bij Internationale Conferentiën, in een dezer landen bijeengeroepen, beperkt tot deelneming op de meest eenvoudige wijze, en nooit meer dan de strikt noodige deelneming aan dergelijke bijeenkomsten betoond. Op deze 4e Conferentie van het Roode Kruis liet de Fransche Regeering zich op schitterende en meest volledige wijze representeeren; als haren eersten vertegenwoordiger zond zij den Markies de Vogüé, vroeger Ambassadeur te Weenen en Constantinopel, een zeer belangrijke persoonlijkheid in het hoogere Fransche Corps Diplomatique. Aan den Markies waren toegevoegd de Deken der Medische Faculteit te Parijs, Dr. Brouardel, de Hoogleeraar in de Heelkunde Dr. Brissaud, terwijl de Hoofdofficieren van den Geneesk. Dienst, Dr. Chambé en Dr. Hyades de Departementen van Oorlog en Marine representeerden. Deze wijze van representatie, vanwege

de Fransche Regeering, wordt door de Hooge Duitsche autoriteiten zeer op prijs gesteld.

Alvorens over te gaan tot de behandeling der verschillende vraagstukken en het geven van een kort overzicht der plaats gehad hebbende debatten, wenschen de ondergeteekenden te zeggen, dat zij niet in zeer uitvoerige beschouwingen daarover zullen treden; eerlang toch komt eene Compte Rendu in druk, van alles wat in de Conferentie behandeld en besproken is en daar zal men dus in extenso alle bijzonderheden kunnen lezen. Wij vermeenen dus met eene korte opsomming van de voornaamste besprekingen te kunnen volstaan.

N°. 2 van het Programma stelde *de invoering van de aseptische wondbehandeling bij de verschillende legers aan de orde.* Door de meest bevoegde autoriteiten werden de groote voordeelen dezer wondbehandeling voor de Militaire Chirurgie besproken; mannen als Longmore, Gurlt, Soccin, Hoor en Ziegler voerden hierover het woord en allen verklaarden, dat de aseptische wondbehandeling, vooral op de slagvelden, voor alle legers moest worden voorgeschreven. Bij de besprekingen over dit punt bleek, dat thans bij alle legers der op deze Conferentie vertegenwoordigde mogendheden, deze wondbehandeling reglementair ingevoerd was en gevolgd moest worden; *alleen* in Nederland heeft dit nog niet op die wijze plaats gehad; wel is ook bij ons reeds veel daarvoor gedaan, doch verplichtend ingevoerd bij reglement is deze behandelingswijze bij ons nog niet. Na zeer leerrijke discussiën besloot de Conferentie, dat het reglementair invoeren der aseptische behandeling voor alle legers noodzakelijk was.

De punten 3*a* en 3*b* zullen volgens den Voorzitter niet behandeld worden en wordt nu aan de orde gesteld punt N°. 3: *over den rol, te vervullen door het Internationaal Comité te Genève en de Hoofd-Comité's onderling.* De behandeling dezer kwestie kan men gerust het belangrijkste noemen, dat op de 4e Conferentie gedaan is; men zal zich herinneren, dat dit vraagpunt op de 3e Conferentie te Genève door Rusland aan de orde was gesteld en dáár aanleiding gaf tot zeer heftige debatten, vooral met betrekking tot het Internationaal recht en de feitelijke rechtsmacht van het Internationaal Comité. Dit vraagstuk is te

Genève in 1884 gesteld in handen van het Intern. Comité, om daarover op het 4e Congres te Karlsruhe te rapporteeren. Dit rapport werd thans uitgebracht en bevatte de conclusie, om de organisatie en den werkkring van het Intern. Comité te laten zooals deze nu waren; het werkte immers goed, dit werd algemeen erkend, waarom dan daaraan getornd? Zoo licht konden daardoor moeilijkheden rijzen bij de Regeeringen, en al het goede, dat thans bestaat, in gevaar brengen. Zooals verwacht werd, volgden hierop zeer langdurige debatten, waaraan vooral de aanwezige Hoogleeraren in het Staats- en Internationaal recht deelnamen. De voornaamste redevoeringen hielden de H.H. Dr. Schulze, Hoogleeraar te Heidelberg, Prof. Martens uit St. Petersburg en Dr. Hepke, Geheim-Legatieraad. Nadat dit vraagstuk van alle kanten was bekeken, bleek het, dat schier alle Regeeringen en alle Hoofd-Comité's tevreden waren met den toestand zooals die nu is, evenzoo met de wijze waarop het Intern. Comité gewerkt heeft en nu nog werkt. Rusland alleen wilde eene nieuwe regeling tot stand brengen door een diplomatieke handeling der gezamentlijke Mogendheden; het werd hierin alleen gesteund door de afgevaardigden van Servië, Montenegro en Bulgarije.

Het slot der debatten was, dat met algemeene stemmen besloten werd (met uitzondering van Rusland, Servië, Montenegro en Bulgarije) dat de wijze waarop het Intern. Comité tot nu toe gewerkt had, den grootsten lof verdiende, dat er geen gegronde redenen waren daarin verandering te brengen en dat Comité uitgenoodigd werd op dezelfde wijze en met dezelfde organisatie te blijven voortwerken. Dit voorstel, zeggen wij, werd met algemeene stemmen, (behalve die der 4 bovengenoemde) aangenomen. De heer G. Moynier betuigde veel dank namens het Intern. Comité voor de vleiende woorden, gedurende de debatten over dit onderwerp van verschillende zijde vernomen; genoegen deed het hem dat de debatten zoo duidelijk aan het licht hadden gebracht, dat men over de wijze van werking van het Comité tevreden was; dit was de eenige belooning waarop prijs gesteld werd. Vooral ook betuigde die spreker, dat door het gevallen votum het Intern. Comité eene sanctie verkregen had, al ware het dan ook maar een zedelijke; door dat votum toch had de

overgroote meerderheid nu beslist, dat het Intern. Comité door hen wettig erkend werd en dit beschouwde hij als een hoogst nuttige zaak; hierdoor zou dit Comité zich thans krachtiger gevoelen, want tot nu toe had die sanctie, zooals die thans gegeven is, nog ontbroken. Hij herhaalde zijnen dank daarvoor aan de Conferentie. Voor de details dezer hoogst belangrijke discussie verwijzen wij naar de eerlang te verschijnen Compte Rendu.

Nu kwam in behandeling de vraag, *op welke wijze vrijdom van vracht kon verzekerd worden voor de verzendingen van materieel, door neutrale Comité's, aan die der oorlogvoerende Staten.*

Uit de hierover gevoerde debatten bleek, dat tijdens de laatste oorlogen in het Oosten (Servië, Bulgarije) buitengewoon hooge vrachten en inkomende rechten waren geheven voor R. K. materieel, door Italië over Oostenrijk naar het oorlogsterrein gezonden. Daar vermindering der vrachttarieven een recht is, dat uitsluitend toebehoort aan de verschillende spoorwegmaatschappijen, begreep de Conferentie, dat in deze materie niets anders gedaan kon worden, dan in voorkomende gevallen daarover met de betrokkene Directiën in overleg te treden.

Hoewel de vraag niet sprak over de moeilijkheden der Douaneformaliteiten, het recht der Douane tot openen en inspecteeren der colis en het heffen van rechten, kwamen deze zaken toch ter sprake en zij leidden tot zeer behartigingswaardige wenken. Vooral nu dikwerf groote hoeveelheden aseptische verbandmiddelen soms verschillende douane-stations moeten passeeren, alvorens tot de plaats harer bestemming te geraken, is het dringend noodig hierop zoodanigen modus vivendi te vinden, dat dergelijke kisten nergens geopend worden, opdat bij het uitpakken en doorzoeken de anti-septische hoedanigheid niet verloren ga. De discussiën hierover moeten wij ons hooggeacht medelid van het Hoofd-Comité, den heer Pistorius, bijzonder aanbevelen; wellicht weet hij, voor Nederland althans, eenen modus vivendi in het leven te roepen, welke, in het Bulletin International gepubliceerd, zeer licht tot navolging kan leiden. Algemeen was men het eens dat deze Conferentie in dit vraagstuk niets anders doen kon, dan de zaak aan de welwillende overweging der verschillende Regeeringen aan te bevelen.

De vraag No. 5, betreffende de invoering van een uniforme kleeding voor de leden van het Roode Kruis van alle landen, als zij op het slagveld komen, voorgesteld door België, is door den afgevaardigde van dat land ingetrokken.

Vraag No. 6: *Door welke middelen men beletten kan dat vereenigingen, welke niet tot het Roode Kruis behooren, zich van haar naam bedienen, om beroepen te doen op de algemeene liefdadigheid*, is ook uitvoerig behandeld. Men was het er over eens, dat zulke misbruiken ten strengste moesten worden tegengegaan. Internationaal is dit vraagstuk, althans door deze Conferentie, niet te regelen. De wetten, welke daartegen moeten waken, bestaan reeds in algemeenen zin in bijna elk land, terwijl daar, waar zij onvoldoende zijn gebleken, de aanvulling aan de verschillende Regeeringen zal worden aanbevolen.

Vraag N°. 7, handelende *over de wenschelijkheid om internationale Musea voor materieel te organiseeren*, is door den 2en ondergeteekende ingeleid en toegelicht. De meerderheid bleef het beginsel zeer nuttig achten, doch men vreesde dat de toepassing zeer moeilijk zou zijn; wij hadden voorgesteld één goed georganiseerd modellen-museum te Genève; na langdurig debat is deze kwestie in handen gesteld van het Internationaal Comité te Genève, ten einde over de practische mogelijkheid, om zoodanig museum aldaar op te richten, op de volgende Conferentie te rapporteeren.

De vragen N°. 8 en 9, handelende over *de middelen om de kennis van het wezen en den werkkring van het Roode Kruis te verspreiden, in de verschillende legers en onder de bevolkingen*, zijn wel besproken, doch het kwam daarover tot geen directe conclusie. Voor de legers was men algemeen van oordeel, dat het aan de militaire autoriteiten moet worden overgelaten, om hunne soldaten voldoende met de geschiedenis, het nut en de wijze van werking, bekend te maken, hetgeen vooral bij het houden van theorie over militaire zaken kon plaats hebben.

Wat de bevolkingen betreft, was men van verschillende zijden voor populaire geschriften, onder het volk te verspreiden, leesboekjes te maken voor de lagere scholen, de geestelijken uit te

noodigen hiertoe mede te werken, enz. Dit vraagstuk is ten slotte ook verwezen naar de volgende Conferentie.

En zoo waren wij gekomen tot het 10e vraagstuk, door het Nederlandsche Hoofd-Comité aan de orde gesteld, het luidde: *Bestaat er reden voor de Comité's in Europa om hulp te zenden aan gekwetste en zieke krijgslieden in oorlogen in andere werelddeelen?*

Deze vraag was in 1884 reeds gesteld, maar toen uit gebrek aan tijd niet behandeld, en verwezen naar het congres te Karlsruhe. In dien tusschentijd zijn verscheidene overzeesche staten tot de Geneefsche conventie toegetreden, zooals: *de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Peru* en *Japan.* Hierdoor had eigenlijk de vraag eenigszins veranderd moeten worden, wat de redactie betreft; want het is duidelijk, dat de Staten, die tot de Geneefsche conventie zijn toegetreden, ook in het volle genot moeten komen van alle voordeelen, daaraan verbonden; dus ook van de hulp der Comité's uit Europa. Daar deze redactieverandering niet heeft plaats gehad, ontstond er wel eenige verwarring bij de discussiën. Onze Onder-Voorzitter, Baron van Hardenbroek, leidde het vraagpunt in en gaf de noodige toelichtingen; door hem werd gewezen op het groote belang voor de Koloniale Mogendheden, dat beslist zou worden, of, in geval van oorlogen in de Koloniën, de Vereeniging van het R. Kruis Internationaal zou optreden. Het sprak van zelf dat, voor zooverre het Staten betrof, welke deel uitmaken van andere werelddeelen, en tot de conventie zijn toegetreden, er geen kwestie van kon zijn; dergelijke Staten hebben als leden van onzen Internationalen Bond geheel dezelfde rechten als de leden in Europa. Doch voor de Koloniën van Europeesche Staten in andere werelddeelen, dat was de vraag, en hierover ontstonden langdurige debatten. Spoedig mengden zich de rechtsgeleerde autoriteiten en vooral de internationalisten in de besprekingen en van de meest verschillende zijden werd de vraag in bespreking genomen. Uit de eene zienswijze ontspon zich weder een andere en het bleek toen, dat men het er niet spoedig over eens zou worden. Men wist niet goed op welke wijze hulp in de Koloniën zou verleend worden. Kan het R. Kruis optreden *tegen* of *met* onbeschaafde volksstammen? Zullen

de R. Kruis-leden genoegzame bescherming vinden? Hoe is de R. Kruis-materie in de Koloniën zelf geregeld? Al deze vragen, en nog veel meer, werden gesteld en uit de gevoerde discussiën bleek dat deze vraag, schijnbaar zeer eenvoudig, zóó ingewikkeld was, dat zij vooralsnog in deze Conferentie niet kon worden opgelost. Men verlangde eenige gegevens omtrent de organisatie van de zustervereenigingen of Onder-Comité's in de Koloniën; men verlangde zeer te weten, wat er eigenlijk op dit gebied in de Koloniën reeds gedaan was. Met voldoening konden Uwe afgevaardigden er op wijzen, dat bij ons in Nederlandsch Oost-Indië het R. Kruis georganiseerd was als onderdeel van het Nederlandsche, dat het gewerkt heeft en reeds goede diensten bewezen heeft.

In de Engelsche Koloniën had men nog niet, of althans niet veel, gewerkt; Frankrijk had in de oorlogen met Cochin-China wel gewerkt en vooral veel materieele hulp verleend, ongeveer voor $^1/_2$ millioen francs, doch dit was wel gedaan met de hulp van het Fransche Hoofd-Comité, doch met afzonderlijk voor dat doel ingezamelde gelden, niet uit de kas van het Fransche Hoofd-Comité, dat vermeende zijn gelden daarvoor niet te mogen gebruiken.

Ten slotte, na zeer langdurige discussiën, is men besloten deze kwestie op de agenda te houden en voor de verdere behandeling te verwijzen naar de volgende Conferentie De tweede ondergeteekende beloofde inmiddels een kort overzicht te zullen maken van al hetgeen op het Ned R. Kruis en zijne verrichtingen in de Kolonie betrekking heeft, terwijl van andere Koloniale mogendheden zulke gegevens gaarne zullen worden ontvangen.

Vraag N°. 11. *Bestaat er reden om in geval van oproer of insurrectie hulp te geven aan de opstandelingen, alvorens zij als belligeranten erkend zijn?*

Ook voor de behandeling van deze vraag hadden de internationale rechtsgeleerden zich gereed gemaakt; het bureau der Conferentie begreep echter, en naar onze zienswijze terecht, dat wij op deze Conferentie reeds voldoende lessen gehad hadden in het Internationale Rechtswezen; de R. Kruis-Conferentiën dreigen daardoor te ontaarden in bijeenkomsten voor de heeren Inter-

nationalisten, terwijl de werkelijke belangen van het R. Kruis op den achtergrond geraken. Vooral bij Prof. Martens uit St. Petersburg bestaat steeds de lust, alles zooveel mogelijk te brengen op het terrein van het Internationaal- en Staatsrecht, Vraag 11 opende hierover een zeer ruim veld en daarom heeft de eerste ondergeteekende gemeend, gevolg te moeten geven aan het onderhands door het Bureau gedaan verzoek, om ook deze vraag te verwijzen naar de volgende Conferentie. Het is te hopen, dat men er in dien tusschentijd iets op vinde, om op een of andere wijze de besprekingen van het Internationaal recht te beperken, anders toch dreigen de Conferentiën van het R. Kruis te zullen worden: *Dispuut-Colleges der Internationalisten*, hetgeen zeer ten nadeele moet komen van het R. Kruis-werk.

Vraag N°. 12 kwam niet in behandeling; deze betreft de optreding van het R. Kruis in zeeslagen. Dit punt was in het geheel niet bewerkt, noch voorbereid, in verband met het standpunt van het moderne zeewezen, vooral in verband met het gebruik van torpedo's. Ook dit punt blijft ter behandeling voor de volgende Conferentie gereserveerd.

Vraag 13 verzoekt de beslissing over het *op te richten herinnerings- of gedenkteeken voor het R. Kruis te Genève.* Het antwoord op deze vraag zal met ingenomenheid vernomen worden; het was afwijzend; in 1884 werd deze kwestie in een, wij zouden haast zeggen, onbewaakt oogenblik, aan de orde gesteld; de 4de Conferentie heeft nu echter beslist geen monument op te richten, de financiëele bezwaren waren een onoverkomelijk beletsel. Geld van de Comité's mocht voor dit doel niet gebruikt worden, de Regeeringen schenen geen lust te hebben het te verstrekken en men stelde zich weinig succès voor van vrijwillige bijdragen, voor dit doel, door algemeene inschrijving te verkrijgen. De monument-kwestie is thans begraven en uit eerbied voor den doode zullen wij er maar niets meer van zeggen.

Aan het einde van de behandeling der vraagstukken, bleef nu nog punt N°. 1 aan de orde: *tot welk doel zal men den prijs van 6000 Mark besteden?* Eigenlijk waren slechts twee ernstige voorstellen, waartusschen gekozen moest worden. Het Nederlandsche Hoofd-Comité wilde dezen prijs geven als belooning voor

het oplossen der kwestie van de opleiding van ziekenverplegers en verpleegsters voor het R. Kruis.

Denemarken had voorgesteld een prijsvraag uit te schrijven, *voor het doelmatigst inrichten van eene verplaatsbare Hospitaal-barak*, voor een zeker aantal gekwetsten, bijv. een twintigtal. Met *inrichten* is hier bedoeld het ameublement, zoowel als alle verdere benoodigdheden voor den dienst te velde.

De Commissie, in wier handen dit vraagstuk gesteld was, diende haar verslag met praeadvies in en concludeerde vóór het Deensche voorstel; en zoo werd ook door de Conferentie besloten. De prijs van H. M. de Keizerin van Duitschland, groot frs. 5000, in 1884 uitgeloofd, is bestemd geweest voor de beste transportabele barak; op de Internationale tentoonstelling te Antwerpen is daarvoor een concours geweest en de barak Ducker-Unmack werd toen bekroond.

Ditmaal zal het nu zijn voor het *inrichten van die barak*, dus als het ware het complement van het voorafgegane. Wel vond het voorstel uit 's Hage enkele voorstanders, doch het Deensche vond vooral steun bij alle Duitschers, die op deze wijze nu hun zoozeer gewenschte model-barak geheel compleet zullen krijgen. De détails van deze prijsvraag zullen later bekend gemaakt worden.

Wij zouden ons verslag over de 4de Internationale Conferentie te Karlsruhe kunnen besluiten, ware het niet dat ons tijdens de Conferentie door den heer President en door eenige leden van het Internationaal Comité te Genève gevraagd is, waarom het Groot-Hertogdom Luxemburg niet tot de Geneefsche Conventie was toegetreden? Het is van algemeene bekendheid, dat onze geëerbiedigde Koning onder de eerste Souvereinen behoord heeft, die de Conventie van Genève hebben aangenomen en de Nederlandsche Vereeniging van het R. Kruis heeft doen regelen op officieele wijze. Het is Uwer Excellentie evenals ons bekend, dat Z. M. de Koning steeds groote voorliefde heeft gekoesterd voor onze Vereeniging; wij weten niet waarom het Groot-Hertogdom Luxemburg tot nu toe buiten de Geneefsche Conventie bleef, en konden dus de daarover tot ons gerichte vragen niet beantwoorden. Wij achten het echter plichtmatig Uwe Excellentie met dit

feit in kennis te stellen, vooral nu Luxemburg, naar wij gelooven, de eenige Europeesche Staat is, die nog niet is toegetreden. Misschien vindt Uwe Excellentie in deze mededeeling aanleiding, om Z. M. den Koning op dit feit aandachtig te maken. Het komt ons voor, dat de geografische ligging van het Groot-Hertogdom zijne toetreding tot de Geneefsche Conventie hoogst wenschelijk maakt.

Den 27sten September, des voormiddags, had nog eene Vergadering plaats van de afgevaardigden der Comité's afzonderlijk, waarin voornamelijk gesproken werd over het tijdstip wanneer, en de plaats waar, de volgende Conferentie zou plaats hebben. Over het algemeen was men van oordeel dat, behoudens onverwachte gebeurtenissen, eerst over 5 jaar weder eene Conferentie wenschelijk was De Voorzitter stelde voor alsnog de plaats, waar deze 5de Internationale Conferentie zou gehouden worden, niet vast te stellen; men kan toch moeilijk 5 jaar te voren bepalen of men de Conferentie zal kunnen ontvangen of niet; allerlei gebeurtenissen toch zouden een nu vast te stellen plan onmogelijk kunnen maken in de uitvoering, daarom stelde hij voor, dat het Internationaal Comité over 3 jaren zich bemoeien zal, met het bepalen der plaats van bijeenkomst en vooraf de wenschen van de verschillende Hoofd-Comité's daaromtrent zal vragen. Dit voorstel wordt met algemeene stemmen aangenomen.

De Voorzitter deelt voorts nog mede, dat het verslag der Conferentie aan de verschillende Regeeringen en Hoofd-Comité's zal worden toegezonden door het Berlijnsch Hoofd-Comité, dat zich daarmede welwillend zal belasten.

Niets meer voor de Comité's-Vergadering aan de orde zijnde, sluit de Voorzitter de Conferentie, voor zooverre de Comité's aangaat, onder dankzegging voor de trouwe opkomst en ijverige deelneming aan de werkzaamheden, terwijl de Voorzitter den dank der afgevaardigden ontvangt voor zijn uitmuntende leiding.

Dinsdags namiddag, den 27en September, heeft de algemeene sluitings-zitting plaats gehad en hiermede is de 4de Internationale Conferentie afgeloopen.

Wij veroorloven ons nog Uwe Excellentie op te merken, dat wij vermeenen in dit rapport niet in bijzonderheden te moeten

treden over de exercitiën van het R. Kruis-personeel, noch over het zien van het materieel en de barakken-verzameling van het Badensch Comité. Zoo ook bewaren wij het stilzwijgen omtrent de schietproeven in de fabriek van Lorensz, met de verstaalde projectielen; alle deze zaken in dit verslag te behandelen, zou niet dan oppervlakkig kunnen plaats hebben, zonder dat de omvang van dit rapport buitengewone proportiën aannam. Wij meenen dus voor deze zaken ook naar het officieele verslag der Conferentie te mogen verwijzen.

De Onder-Voorzitter van het Nederlandsch Hoofd-Comité:

v. Hardenbroek v. Bergambacht.

Het Lid van dat Hoofd-Comité:

J. L. C. Pompe van Meerdervoort.

VERSLAG DER TIENDE ALGEMEENE VERGADERING,

bedoeld bij art. 6 der Statuten van de Nederlandsche Vereeniging tot hulp aan zieke en gewonde krijgslieden in tijd van oorlog.

GEHOUDEN OP DONDERDAG 27 OCTOBER 1887,

DES VOORMIDDAGS TEN 11 URE, IN HET GEBOUW „DILIGENTIA", TE 'S-GRAVENHAGE.

Voorzitter: Luitenant-Generaal C. T. VAN MEURS;
Secretaris: Dr. B. CARSTEN.

Volgens de presentielijst zijn tegenwoordig de eereleden der Vereeniging: de Luitenant-Generaal W. J. KNOOP en H. N. C. baron VAN TUIJLL VAN SEROOSKERKEN; de Onder-Voorzitter van het Hoofd-Comité: K. J. G. baron VAN HARDENBROEK VAN BERGAMBACHT; de leden van het Hoofd-Comité: J. E. H. baron VAN NAGELL TOT AMPSEN, R. A. W. SLUITER, J. D. SACHSE, F. A. A. GREGORY, D. POLAK DANIELS, J. W. R. TILANUS, W. A. P. VERKERK PISTORIUS, Jhr. J. L. C POMPE VAN MEERDERVOORT, W. C. A. STARING, C. A. VAN DER KEMP, L. J. EGELING, C. E. VAN KOETSVELD; de Voorzitters van de Comité's: C. G. VAN MANSVELT, den Haag; douairière VAN WILLIS, den Haag; de afgevaardigden der Comité's: A. C. VERBEEK, Harderwijk; W. KROL, Dordrecht; J. W. DE RAAD, Middelburg, B COHEN, Groningen; E. LAURILLARD, Amsterdam; Mevrouw A. REUTHER-CAMP, den Haag; W. P. RUIJSCH, den Haag; D. P. H. ABERSON, Helder; H. G. HESSELINK, Rotterdam en H. J. MEERTENS, Batavia.

Bovendien woonden vele belangstellende leden, vooral van het vrouwen-Comité te 's-Gravenhage, gravin VAN RANDWIJCK-VAN HOGENDORP, jonkvrouwe VAN RANDWIJCK, jonkvrouwe E. VAN ZUIJLEN VAN NYEVELT, jonkvrouwe KLERCK, enz., de Vergadering bij.

De *Voorzitter* opent de Vergadering met de volgende toespraak:

Hooggeachte heeren eereleden der Vereeniging, hooggeachte heeren leden van het Hoofd-Comité, hooggeachte dames en heeren, afgevaardigden van verschillende Comité's van de Vereeniging het Roode Kruis!

Het is voor het Hoofd-Comité en voor mij een aangename taak u allen welkom te heeten in ons midden.

Wij stellen er hoogen prijs op de afgevaardigden van de verschillende Comité's, de dames en correspondenten ter dezer Vergadering te zien verschijnen. Van harte hopen wij, dat de verhandelingen op deze bijeenkomst een gunstigen invloed zullen uitoefenen op den gang van zaken in onze Vereeniging.

Ik heb de eer de Vergadering te openen en beveel in 't bijzonder den *Voorzitter* in de welwillendheid der aanwezigen aan. Hij moge bij zijn leeftijd minder vlug zijn dan vroeger, toch hoopt hij alles te doen wat hij kan om deze Vergadering naar behooren te leiden en tot een goed einde te brengen.

(Toejuichingen.)

De *Voorzitter* deelt mede dat bericht is ingekomen van de heeren generaal Verspijck, kolonel Becking, generaal Timmerman, Lodewijk Mulder en Dr. Templeman van der Hoeven, dat zij verhinderd zijn deze Vergadering bij te wonen.

De *Voorzitter* vestigt de aandacht der Vergadering er op, dat in de punten van behandeling voor deze bijeenkomst, gelijk die zijn opgenomen in den oproepingsbrief, eene verandering in de volgorde wenschelijk is voorgekomen, zoodat punt 2 van de agenda zal voorgaan aan punt 1. Dienvolgens stelt hij het eerst aan de orde:

I. Verslag van de verrichtingen van het Hoofd-Comité en van den staat der Vereeniging over 1885 en 1886.

De *Secretaris*, de heer Dr. B Carsten, geeft, op uitnoodiging van den *Voorzitter*, voorlezing van dit verslag. (Dit verslag is geplaatst aan het hoofd dezer Handelingen.)

De *Voorzitter* vraagt of een der aanwezigen, ook naar aanleiding van het voorgelezen verslag, op- of aanmerkingen te maken

heeft, of nadere inlichtingen mocht verlangen. Zoo niet, dan stelt hij voor, dat de Vergadering hare goedkeuring hechte aan het voorgelezen verslag.

Daartoe wordt besloten.

De *Voorzitter* meent de tolk der Vergadering te zijn, als hij oprechten dank betuigt aan hem, die dit Verslag heeft opgemaakt en samengesteld, aan den geachten *Secretaris* van het Hoofd-Comité.

II. Thans komt aan de orde het eerste punt van de agenda: Mededeelingen omtrent het plan tot opleiding van ziekenverplegers en ziekenverpleegsters van het Roode Kruis.

De *Secretaris*, de heer Carsten, doet opmerken dat de bedoeling is, thans over te gaan tot de bespreking van het voorstel door het Hoofd-Comité aan de Comité's verzonden, welk voorstel luidt:

(Zie Bijlage *A*.)

De heer Carsten voegt er bij, dat dit voorstel eerst onlangs, haast zou hij zeggen ter elfder ure, gezonden is aan de Comité's, omdat ook eerst enkele weken geleden (ter elfder ure) een nieuw leening-voorstel van een paar leden van het Hoofd-Comité is ingekomen. In de jongste Vergadering van het Hoofd-Comité is echter besloten tot het voorstel, dat thans aan de Algemeene Vergadering wordt voorgedragen.

De *Voorzitter* meent te mogen onderstellen, dat de heeren en dames kennis hebben genomen van het voorstel van het Hoofd-Comité en opent daarover thans de beraadslagingen.

Jhr. Pompe van Meerdervoort, lid van het Hoofd-Comité, verklaart bij de behandeling van dit voorstel in de Vergadering van het Hoofd-Comité niet tegenwoordig te hebben kunnen zijn, daar hij door ambtsbezigheden was verhinderd. Thans wenscht hij een enkel woord daarover te zeggen. Nadat gebleken was, dat het in de tegenwoordige tijdsomstandigheden bepaald onmogelijk was een kapitaal van *f* 650.000, op welke wijze ook, te creëeren, en nadat verschillende financieele lichamen in den arm zijn genomen, om te trachten, hetzij door een stelsel van loterij-leening, hetzij door middel van andere met zorg bewerkte stelsels, tot het vereischte kapitaal te geraken, zonder dat die

pogingen zijn geslaagd, heeft hij het tegenwoordig voorstel zeer toegejuicht. In de eerste plaats omdat het niets prejudicieert voor het geval, dat in later tijd het vereischte kapitaal van *f* 650.000 wèl te verkrijgen mocht zijn. Het voorstel toch past geheel in het stelsel van dat, twee jaren geleden aangenomen. Het kan daarvan als 't ware de kern worden, waarop later in betere tijden zal kunnen worden voortgebouwd. Daarom heeft hij het voorstel met zeer groot genoegen ontvangen. Zeggen wij nu: wij hebben de *f* 650.000, vereischt voor het grootere plan, niet kunnen verkrijgen, nu zullen wij er ook maar niets meer aan doen, dan, meent spreker, gaan wij achteruit.

Als wij zien hoe in het buitenland het Roode Kruis, voornamelijk in vredestijd, arbeidt tot opleiding van personeel voor ziekenverpleging, en daar algemeen de behoefte aan zoodanig personeel erkend wordt, daar men zonder personeel eigenlijk niets doen kan, dan wordt het wezenlijk hoog tijd, dat eindelijk ook het Nederlandsche Roode Kruis die zaak ter hand neme. Waar wij niet alles verkrijgen kunnen wat wij wilden, moeten wij tenminste beginnen met wat wij kunnen en dit voorstel aannemen, waarop later ruimere uitvoering kan volgen. Als wij zien, dat in het buitenland niet bij dozijnen, maar bij honderden, ziekenverplegers en verpleegsters worden opgeleid, die vast verbonden zijn aan het Roode Kruis, gelijk thans voor Nederland in dit voorstel wordt bedoeld, dan wordt het meer dan tijd, dat wij dit voorbeeld volgen en dat personeel aan ons verbinden, zoowel door betaling van den tijd, dien zij dienen, als door verzekering hunner toekomst bij ouderdom of ongeval. In het buitenland vloeien voor dit doel de kapitalen toe en daarvoor worden tonnen gouds per jaar besteed. Er zijn verscheidene regeerende vorstenhuizen in Duitschland die *f* 50.000 à *f* 60.000 per jaar beschikbaar stellen, uitsluitend voor de opleiding van verplegers en verpleegsters.

Maar wij hebben tot dusver nog niet kunnen slagen om dit doel te verwezenlijken. Trots alle moeite, die het Hoofd-Comité gedaan heeft om het denkbeeld, dat twee jaren geleden is goedgekeurd, tot uitvoering te brengen, is het daarin niet kunnen slagen. Maar dit is geen reden om nu te zeggen: wij zullen

thans niets doen. Neen, laten wij thans beginnen met hetgeen wij wel kunnen doen. Daarom is hij zeer ingenomen met het thans gedane voorstel.

De heer VAN MANSVELT, voorzitter van het Comité te 's-Gravenhage, herinnert, dat de *Secretaris* zooeven terecht er op gewezen heeft, dat het voorstel, dat nu ter tafel ligt, ter elfder ure ter kennis is gebracht van de Comité's. Hij gelooft zelfs dat er Comité's zijn, die het voorstel nog niet eens hebben ontvangen. In elk geval heeft zeker de tijd ontbroken voor de Comité's, om dat voorstel te overwegen in eene ledenvergadering. Als afgevaardigde van het Comité te 's-Gravenhage acht Spr. zich dan ook niet gerechtigd, zonder ruggespraak met de leden van het dagelijksch bestuur, laat staan nog met de leden van het Comité zelf, een beslissing te nemen over dit voorstel, dat persoonlijk op hem een aangenamen indruk heeft gemaakt, zoodat hij voor zich verzoeken moet buiten stemming te blijven. Mocht zijn gevoelen gedeeld worden door andere afgevaardigden, dan zou het wellicht mogelijk zijn thans alleen voorloopige besprekingen te houden, in afwachting van nadere beslissing door de Comité's.

Hoe aangenaam het voorstel ook zijn moge, wijkt het niettemin in een belangrijk opzicht af van dat, nu twee jaren geleden aangenomen.

In het verslag van den *Secretaris* is gewezen, op de pogingen van het Hoofd-Comité om het voorstel van twee jaren geleden tot uitvoering te brengen. Ofschoon hij die pogingen zeer toejuicht, weet hij niet of ze voldoende zullen geacht worden door zijn Comité.

De *Voorzitter* verzoekt den *Secretaris* een brief voor te lezen, zooeven ingekomen van den heer Dr. TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN, betrekkelijk dit onderwerp en gericht aan den *Voorzitter* van het Hoofd-Comité.

De *Secretaris* leest den brief voor. (Zie Bijlage *B.*)

De heer Mr. POLAK DANIELS, lid van het Hoofd-Comité, vraagt het woord, na gehoord te hebben hetgeen door den afgevaardigde uit 's-Gravenhage, den heer VAN MANSVELT, is aangevoerd. Deze achtte zich bezwaard om deel te nemen aan de besprekingen over dit voorstel, omdat de zaak nog niet rijp was, daar de af-

gevaardigden geen gelegenheid hadden gehad om ruggespraak te plegen met hunne Comité's. Spreker veroorlooft zich hierop te antwoorden, dat het voorstel, thans door het Hoofd-Comité gedaan wel in omvang, uitgebreidheid en verre strekking verschilt van het bekende rapport, dat den grondslag uitmaakte van de discussie ter vorige Algemeene Vergadering, maar dat het *in beginsel* volkomen hetzelfde bedoelt. Wat was de strekking van bedoeld rapport?

Het aankweeken van verplegers en verpleegsters van het Roode Kruis. Ditzelfde doel vindt men terug in het voorstel, dat thans aan de overweging der Vergadering is onderworpen. De omvang van het plan moge aanmerkelijk verschillen, toch is het tegenwoordige voorstel, zij het ook in mindere verhouding, gelijk van doel als het vroegere. In het schrijven van den heer TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN heeft Spr. ook eenige gevoeligheid meenen te bespeuren over dit voorstel. Spr. zal het niet wagen tegenover een geneeskundige een geneesmiddel daartegen aan te bieden, maar toch durft hij, met allen eerbied voor den heer TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN, beweren, dat deze precies hetzelfde uit het oog verliest als de heer MANSVELT. De heer TEMPLEMAN heeft medegewerkt aan de pogingen, de financieele plannen, om uitvoering te geven aan het voorstel tot het aankweeken van verplegers en verpleegsters op groote schaal. Het zooeven voorgelezen verslag heeft doen zien, dat al het mogelijke gedaan is, om dat voorstel tot uitvoering te brengen, maar wij hebben moeten buigen voor hetgeen de *haute finance* ons heeft getoond. Noch de tijden, noch de middelen zijn geschikt om het groote plan te verwezenlijken. Zeer juist heeft Dr. POMPE VAN MEERERVOORT echter aangetoond, dat het tegenwoordig voorstel in beginsel niet afwijkt van het vorige, maar slechts andere afmetingen heeft, en inzonderheid, dat het voorstel niets prejudicieert. De heer TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN zegt aan het slot van zijn brief: dit voorstel is een geheel ander iets. Spreker daarentegen zegt: zelfs als men dweepen moge met een beroep op de natie, ter uitvoering van het groote plan, zelfs dan wordt daartoe door het voorstel thans, zij het ook ter elfder ure gedaan, de weg niet versperd of afgesloten.

Als men, volgens het denkbeeld van den heer Mansvelt, de zaak eerst zou moeten brengen in de Comité's, dan zou het noodig worden een buitengewone Algemeene Vergadering bijeen te roepen, maar intusschen zouden wij niet kunnen aanvangen om iets te doen. Dit is wezenlijk noodig. Aan de daling van het contributie-cijfer ziet men, dat er iets gedaan moet worden, om den standaard van het Roode Kruis in Nederland op te houden. Doen wij iets, dan zullen wij, door aanneming van dit voorstel, een dubbel doel bereiken: wij zullen verpleegsters opleiden en tevens de belangstelling voor de Vereeniging levendig houden en de contributiën niet doen verminderen. Spr. meent dus dat het gedane voorstel, ook uit humanitaire en geneeskundige oogpunten, aanbevelenswaardig is. Het Hoofd-Comité meent, door het voor te dragen, iets goeds te doen. In vredestijd kan de Vereeniging niet beter doen dan de opleiding van ziekenverplegers en verpleegsters te bevorderen. Het beginsel van dit voorstel is dus juist hetzelfde als van het voorstel, twee jaar geleden aangenomen. Het spreekt van zelf dat het thans nog slechts in ruwe trekken voor ons ligt en aan de ernstige overweging van het Hoofd-Comité is aanbevolen om het op doelmatige, practische wijze en overeenkomstig de middelen, welke het Hoofd-Comité ter beschikking staan, uit te voeren. Spr. hoopt van harte, dat het moge worden aangenomen.

De heer Van Nagell tot Ampsen, lid van het Hoofd-Comité, wenscht volstrekt niet zich te verzetten tegen het aanhangige voorstel. Integendeel zal hij zich daarbij nederleggen, omdat het uitdrukt het gevoelen van de meerderheid van het Hoofd-Comité. Maar, als hij in het begin van dat voorstel leest: «Als een gevolg van de mislukte pogingen tot uitvoering van het plan betreffende ziekenverplegers en verpleegsters», dan wenscht hij toch die woorden *mislukte pogingen* even te releveeren. Spreker is het niet eens met den heer Polak Daniels dat wij na de Conferentie met de bankiers uit het veld zijn geslagen. De ondervinding heeft geleerd dat bij combinaties van bankiers er dikwijls wat achter zit, en dat het vaak beter is zich zelf te helpen. Dat de pogingen niet zijn geslaagd heeft een treurigen indruk gemaakt op het Hoofd-Comité, en thans wordt er zelfs van mislukking gesproken.

Nu meent Spreker echter, dat wij meer hadden kunnen doen en een beroep hadden moeten doen op de Nederlandsche natie, om te trachten op die wijze de *f* 650.000 bijeen te brengen. Ware ook die poging niet geslaagd, dan had men van mislukking kunnen spreken en dan had het Hoofd-Comité ten volle zijn plicht gedaan. Spreker nu hoopt dat uitstel niet afstel moge worden. Door te beginnen het tegenwoordig voorstel in uitvoering te brengen sluiten wij niet de hoop uit, dat de tijden in Nederland beter zullen worden en wij eindelijk zullen komen tot de uitvoering van het plan, dat twee jaar geleden is aangenomen.

De heer Mr. B. Cohen, afgevaardigde van het Comité te Groningen, zegt gisteravond uit Groningen te zijn vertrokken en dus niet in de gelegenheid te zijn geweest het thans gedane voorstel met zijne collega's te bespreken. Toch is Spr. het niet eens met den *President* van het Haagsche Comité, dat het noodzakelijk zou zijn om een Vergadering te beleggen van de Comité's, ten einde zich over het voorstel te beraden. Vooral toch na het gesprokene door den heer Polak Daniels is het duidelijk gebleken, dat het nu gedane voorstel niet afwijkt van het beginsel in de Algemeene Vergadering twee jaar geleden aangenomen, maar enkel beoogt de uitvoering van dat beginsel, zij het dan ook op kleiner schaal dan in de Algemeene Vergadering van 1885 gewenscht voorkwam. Het is voorloopig gebleken, dat het grootere plan nog niet uitvoerbaar is, daar de Vereenigingniet in het bezit is van de noodige middelen om het geheel uit te voeren. Maar dat plan bestaat en blijft bestaan. Het Hoofd-Comité zegt nu alleen dat het voorshands slechts een bescheiden begin van uitvoering daaraan kan geven.

Spreker nu ziet de noodzakelijkheid niet in om over zoodanig voorstel de Comité's te hooren. Hij is dan ook gaarne bereid om mede te werken tot het voorstel. Indien nu niet alleen het beginsel, maar ook de zaak zelve aan de orde is, dan wenscht hij zich echter nog eene opmerking te veroorloven. In den brief van den heer Templeman van der Hoeven wordt dezelfde opmerking gemaakt. Ze betreft deze phrase in het voorstel: «In tijd van vrede zijn de pleegzusters van het Roode Kruis werkzaam in een der voor dat doel beschikbare inrichtingen voor

ziekenverpleging hier te lande, volgens aanwijzing van het Hoofd-Comité » Spreker gelooft, dat dit in strijd is met het beginsel van het in 1885 aangenomen voorstel en ook met hetgeen bij de beraadslagingen toen op den voorgrond is gesteld, namelijk dat de ziekenverplegers en verpleegsters ten goede zullen komen aan de hulp, voor particulieren vereischt.

Wanneer toch de verplegers en verpleegsters zullen gezonden worden alleen naar ziekeninrichtingen, is dit zeker in strijd met dat beginsel. Spreker zou dus wel wenschen, dat gehandeld werd in den geest van dat beginsel en de verpleegsters zouden kunnen gezonden worden naar ziekeninrichtingen of naar particulieren op aanwijzing van het Hoofd-Comité.

De *Secretaris*, de heer Carsten, verzekert dat de bedoeling is om de verpleegsters te zenden naar verplegingsinrichtingen, waaruit ook hulp gezonden wordt aan particulieren en waarin zij als 't ware geinterneerd zouden worden als pleegzusters van het Roode Kruis; dus inrichtingen als die te Amsterdam en de diaconessengestichten hier en te Utrecht. Alleen als die inrichtingen niet genegen mochten zijn personeel van het Roode Kruis op te nemen — de waarschijnlijkheid bestaat, dat zij er wèl toegenegen zijn — dan zou men wel genoopt worden zijn toevlucht te nemen tot andere ziekeninrichtingen.

De heer Cohen dankt voor de gegeven inlichtingen. Hij dacht bepaald dat ziekenhuizen bedoeld werden. Als de hulp ook ten goede zal komen aan particulieren, dan is hij er niet tegen. Als de belangstelling der Comité's door iets geprikkeld kan worden, dan is het wel juist door de wetenschap, dat voor particulieren hulp te verkrijgen is. Hij ondersteunt dus nu zeer het denkbeeld.

De heer Mr. Verkerk Pistorius, lid van het Hoofd-Comité, zegt dat, hoewel hij zich in hoofdzaak zeer goed kan nederleggen bij hetgeen door den heer Polak Daniels is in 't midden gebracht, hij toch gelooft dat de billijkheid medebrengt rekening te houden met de wenschen, thans reeds door twee afgevaardigden van Comité's te kennen gegeven.

Aan den anderen kant zou hij intusschen ook zeer betreuren dat er nu niets zou worden uitgevoerd en men onverrichter zake zou moeten uiteengaan.

Nu gelooft hij echter dat er een middel is om de wenschen van de Comité's en de bedoelingen van het Hoofd-Comité te vereenigen.

Omtrent een punt zijn we het allen eens, namelijk dat de stap, dien het Hoofd-Comité nu voorstelt, is in de richting aangegeven door het besluit van de Algemeene Vergadering, twee jaren geleden. De stap gaat wel niet zoo ver als die Algemeene Vergadering en het Hoofd-Comité zelf wenschten, maar hij gelooft toch, dat het beter is zich op dit oogenblik te vereenigen met het beginsel nedergelegd in het voorstel van het Hoofd-Comité en dit te beschouwen als te zijn aangenomen.

De uitvoering van het beginsel kan dan nog een punt van overleg tusschen de Comité's en het Hoofd-Comité uitmaken.

Als de Vergadering zich met dit denkbeeld zou kunnen vereenigen, dan zou men iets hebben, waarover men kon stemmen en tevens een grondslag, waaromtrent gelegenheid zou bestaan later op voort te bouwen.

Spreker wenscht nog niet een bepaald voorstel te doen, maar alleen het idee aan de Vergadering in overweging te geven.

De heer Ds. VAN KOETSVELD, lid van het Hoofd-Comité, wenscht nog een woord te spreken over de kwestie van vorm. Het spijt hem, dat de zaak niet tijdig aan alle Comité's is bekend kunnen gemaakt worden, maar hij is toch zoo vrij op te merken, dat tot beslissing in deze Vergadering geen mandaat van de Comité's noodig is. Er zijn twee vormen van Algemeene Vergaderingen. Als het doel is gelijk aan het Nut van 't Algemeen, dan wordt het gevoelen der afdeelingen gevraagd en dan komen de afgevaardigden met een bepaald mandaat ter Algemeene Vergadering Dit echter is hier niet het geval. In art. 6 der statuten van deze Vereeniging staat alleen, dat de besluiten worden genomen in de Algemeene Vergaderingen door hen, die recht van stemmen hebben. Nu kan de Vergadering — dat zij niet talrijker is, is niet onze schuld — begrijpen dat de zaak nog niet rijp is voor beslissing, haar uitstellen of haar gedeeltelijk aannemen, maar eene verplichting om de Comité's te hooren bestaat niet. De afgevaardigden komen hier zonder mandaat. Al werd op het oogenblik een geheel nieuw voorstel ter sprake gebracht, dan zou

deze Vergadering nog het recht hebben het in behandeling te nemen en daarover te beslissen.

De heer Verkerk Pistorius wenscht naar aanleiding van het gesprokene door den heer van Koetsveld te constateeren, dat hij niet beweerd heeft, dat deze Vergadering niet bevoegd zou zijn eene beslissing over de zaak te nemen. Hij heeft alleen een beroep gedaan op de billijkheid, die meebrengt de Comité's in de gelegenheid te stellen het voorstel, dat nu eerst ter hunner kennis is gebracht, te beoordeelen. De formeele bevoegdheid van de Vergadering om te beslissen heeft hij niet ontkend, allerminst bestreden. Integendeel, hij heeft die indirect erkend door het denkbeeld aan te geven om nu reeds dadelijk te beslissen over het beginsel van het voorstel. Thans wenscht hij daarvan een bepaald voorstel te maken. Hij stelt voor, dat de Vergadering in beginsel zich vereenige met het voorstel van het Hoofd-Comité, behoudens nadere regeling van de uitvoering.

De heer De Raad, afgevaardigde van het Comité te Middelburg, wenscht eene vraag te doen omtrent den dienst van verplegers en verpleegsters in plaatsen waar Comité's en particuliere zieken-inrichtingen zijn gevestigd. Zullen, als dit voorstel wordt aangenomen, waaraan hij gaarne zijne stem zal geven, de Comité's het recht hebben van het Hoofd-Comité ziekenverplegers en verpleegsters aan te vragen?

De heer Carsten antwoordt: zeker, maar de keuze is aan het Hoofd-Comité overgelaten.

De heer De Raad herneemt of er dus verband zal bestaan tusschen Hoofd-Comité en Comité's, zoodat laatstgenoemden door tusschenkomst van het Hoofd-Comité ziekenverpleegsters zullen kunnen aanvragen?

De heer Carsten antwoordt bevestigend.

De heer Carsten verwijst nu naar de voorlaatste alinea van het voorstel, luidende: «Het Hoofd-Comité verzoekt daarom machtiging van de Algemeene Vergadering in dien geest de opleiding en het beschikbaar houden van ziekenverpleegsters van het Roode Kruis voor te bereiden.»

De *Voorzitter* stelt voor nu tot stemming over te gaan omtrent het voorstel, speciaal het laatste gedeelte. Of wenscht de Vergadering het voorstel *en bloc* aan te nemen?

De heer Ruijsch heeft aandachtig geluisterd naar de protesten door sommige afgevaardigden ingebracht. Hij meent, dat het niet consequent is om de eene maal wel en de andere maal niet ruggespraak toe te staan met de Comité's. Nu moeten de afgevaardigden beslissen zonder de Comité's gehoord te hebben. Hij wenscht zich dus te verzetten tegen het aannemen van het voorstel *en bloc.*

De *Voorzitter* zegt, dat dan overgegaan zal worden tot stemming over het beginsel.

De heer Pompe van Meerdervoort. Het voorstel wordt dus in beginsel in omvraag gebracht.

De heer Verkerk Pistorius. Er zal worden gestemd of de Vergadering al dan niet in beginsel dit plan wenscht te zien uitgevoerd.

Het beginsel van het voorstel van het Hoofd-Comité wordt hierop in stemming gebracht en *aangenomen* met 25 stemmen.

De heeren Dr. Egeling, Ruijsch en van Mansvelt onthielden zich van stemming.

III. Aan de orde is nu de rekening en verantwoording van het geldelijk beheer door het Hoofd-Comité in de jaren 1885—1886 en 1886—1887.

De *Voorzitter* noodigt de heeren Van Mansvelt, Krol, Cohen, Verbeek en Aberson uit de rekening in commissie te willen onderzoeken.

Tevens noodigt de *Voorzitter* de heeren de Raad, Egeling en Polak Daniels uit om als commissie werkzaam te zijn bij het opnemen der stemmen.

De heer Carsten herinnert, dat er drie leden van het Hoofdcomité moeten benoemd worden en de Algemeene Vergadering voor iedere plaats een drietal moet opmaken. Alleen de afgevaardigden, voorzitters en voorzitsters van de Comité's en de leden van het Hoofd-Comité hebben recht van stemming.

De Vergadering wordt hierop voor een half uur geschorst.

Na de heropening noodigt de *Voorzitter* de commissiën uit rapport uit te brengen

De heer Cohen doet dit, namens de Commissie belast geweest

met het onderzoek der rekeningen. Zij heeft deze nauwkeurig nagezien en vergeleken met de quitantiën, en het is haar gebleken, dat alles in volmaakte orde was. De rekening, loopende van Juli 1885 tot Juli 1886, biedt een saldo aan van *f* 532.38[5], terwijl op het Grootboek was ingeschreven *f* 169.000 nominaal 2½ pCt. N. W. S., gelijk blijkt uit het afgegeven extract van de directie der Rijksgrootboeken. De rekening 1886—87, die met genoemd saldo begon, eindigt met een saldo van *f* 96.17, terwijl op het Grootboek was ingeschreven *f* 176.000, 2½ pCt. N. W. S., eveneens blijkens extract, dus *f* 7000 meer dan ten vorigen jare.

De Commissie stelt voor de rekeningen over beide jaren goed te keuren onder dankbetuiging aan het Hoofd-Comité voor het nauwkeurig beheer, en speciaal aan den Penningmeester voor zijne administratie, waardoor met een oogopslag de stand van zaken kan worden nagegaan.

De *Voorzitter* vraagt of de Vergadering zich met de conclusie van het rapport kan vereenigen. Zoo ja, dan zijn die rekeningen goedgekeurd. Hij bedankt de Commissie voor de genomen moeite en de Vergadering voor haar uitgesproken gevoelen. Bovendien acht hij zich verplicht den Penningmeester, den heer Polak Daniels, dank te zeggen voor de goede zorgen en activiteit, sedert vele jaren door hem aan den dag gelegd in het belang der Vereeniging.

De heer De Raad deelt vervolgens mede den uitslag der gehouden stemming voor het Hoofd-Comité. Er zijn uitgebracht 41 geldige stemmen. Hiervan verkregen de heeren Jhr. Mr. S. Laman Trip 36 stemmen, Mr. C. E. J. graaf van Bylandt 35, J. van Stralen 35, A. F. R. E. baron Haersolte van den Doorn 35, W. L. A. Gericke 35, A. Kool 35, Dr. W. Krol 34, Jhr. Mr. J. F. Humalda van Eijsinga 34 en Jhr. Mr. G. J. Th. Belaerts van Blokland 34 stemmen.

Voorts waren uitgebracht op den heer Laurillard 2 stemmen, van Mansvelt, Verspijck, Sacré, Post, Zegers, Ruijsch en Mr. G. de Vries ieder 1 stem, zoodat de eerstgenoemde negen heeren op de voordracht zullen worden geplaatst.

De *Voorzitter* bedankt de Commissie voor hare moeite. Hij verzoekt nu den *Secretaris* mededeeling te willen doen van een

brief over het uitgeven van ridderorden tijdens den oorlog.

De heer CARSTEN herinnert, dat de kwestie der ridderorden voor het Roode Kruis herhaaldelijk in het Hoofd-Comité ter sprake is gekomen en dat reeds in den oorlog van 1870 en 1871 een geacht lid van het Hoofd-Comité het voorstel heeft gedaan, om, wanneer aan leden van het Nederlandsche Roode Kruis ridderorden zouden worden verleend, voor diensten bewezen in Internationale oorlogen aan vreemde mogendheden, deze niet aan te nemen. Deze kwestie heeft sedert gesluimerd, totdat in het voorjaar van 1886, na den oorlog tusschen Servië en Bulgarije, weer enkele leden van het Hoofd-Comité begiftigd zijn geworden met een kruis of medaille van wege Bulgarije. Toen heeft men gemeend, dat het niet aanging, dat steeds op dienzelfden voet zou worden voortgegaan en het wenschelijk ware eene poging te wagen, om het Nederlandsche Roode Kruis te stellen buiten begiftiging.

Het Hoofd-Comité heeft de zaak nog rijpelijk overwogen en besloten een brief te richten tot het Internationaal Comité te Genève met verzoek dien op te nemen in het Bulletin International. (Zie Bijlage C.)

Hieraan is gevolg gegeven.

De Vergadering kan hieruit zien, dat het Internationaal Comité aan den wensch van het Hoofd-Comité gevolg heeft gegeven en alle natiën dus bekend kunnen zijn met het uitgesproken verlangen van het Nederlandsche Hoofd-Comité van het Roode Kruis.

De *Voorzitter* vraagt of nog een der aanwezigen het woord verlangt? Zoo niet, dan rust op hem de plicht om namens het Hoofd-Comité dank te betuigen aan allen, die hier tegenwoordig zijn geweest, in 't bijzonder aan de dames, die in grooten getale aanwezig waren en aan de afgevaardigden, ook aan de leden van het Hoofd-Comité, die hem zijne taak hebben vergemakkelijkt. Hij dankt God, dat hem nog de krachten zijn geschonken om dezen dag deze Vergadering te mogen voorzitten, en alle aanwezigen voor hunne medewerking. Hij beveelt zich in aller vriendschappelijk aandenken aan en hoopt hen over twee jaren in gezondheid terug te zien.

Luitenant-Generaal KNOOP, Eerelid der Vereeniging, veroorlooft

zich een enkel woord tot den geachten *President* te richten, die zich de moeite heeft gegeven om deze Vergadering te leiden. Op zijn leeftijd is het reeds inspannend hier te komen en deze achtenswaardige grijsaard arbeidt nog steeds met lust om den bloei van deze edele zaak te bevorderen. Generaal van Meurs — zegt Spreker — veroorloof mij u den dank der Vergadering over te brengen, die er hoogen prijs op stelde U hier in haar midden te zien en den wensch uit, dat gij nog een aantal jaren hier met ons werkzaam zult mogen blijven voor de goede zaak.

De *Voorzitter* dankt hartgrondig voor deze woorden en sluit hierop de Vergadering.

De ondergeteekenden, daartoe door den *Voorzitter* van het Hoofd-Comité uitgenoodigd, hebben bovenstaande notulen van den Tiende Algemeene Vergadering, gehouden te 's-Gravenhage den 27en October 1887, vastgesteld.

Van Hardenbroek van Bergambacht.

C. A. van der Kemp.

J. D. Sachse.

BIJLAGE *A*.

—

Voorstel van het Hoofd-Comité aan de Algemeene Vergadering op 27 October 1887.

Als een gevolg van de mislukte pogingen tot uitvoering van het plan betreffende ziekenverplegers en verpleegsters, waaromtrent in het verslag van het Hoofd-Comité aan de Algemeene Vergadering uitvoerige mededeelingen worden gedaan, heeft het Hoofd-Comité de eer het volgende voorstel aan de overwegingen der Algemeene Vergadering te onderwerpen.

1°. Het plan, vervat in het rapport van de Commissie, benoemd naar aanleiding van het besluit der Algemeene Vergadering van 10 October 1883, betreffende de opleiding van ziekenverplegers en ziekenverpleegsters, aangenomen door de Algemeene Vergadering van 15 Juli 1885, niet onmiddellijk in zijn geheel uit te voeren, maar in afwachting, dat de daartoe benoodigde gelden zullen te verkrijgen zijn, voorloopig slechts pleegzusters van het Roode Kruis te doen opleiden in het ziekenhuis te Rotterdam, overeenkomstig punt *C*, *a-c* van het rapport (blz. 11 en 12).

2°. Na twee leerjaren stelt het Hoofd-Comité een onderzoek in naar haar gedrag, bekwaamheid en geschiktheid en verleent haar, bij gunstigen uitslag, het diploma als pleegzuster van het Roode Kruis.

De pleegzuster verbindt zich alsdan in tijd van oorlog ter beschikking te zijn van het Hoofd-Comité.

In tijd van vrede zijn de pleegzusters van het Roode Kruis werkzaam in een der voor dat doel beschikbare inrichtingen voor ziekenverpleging hier te lande, volgens aanwijzing van het Hoofd-Comité.

3°. De pleegzusters van het Roode Kruis zijn gedurende haar verblijf in die inrichtingen onderworpen aan de bepalingen en

instructiën voor de verpleegsters dier inrichtingen vastgesteld.

4°. Aan de pleegzusters van het Roode Kruis wordt op 50jarigen leeftijd, of tengevolge van gebreken in den dienst van het Roode Kruis verkregen, een pensioen van *f* 200 's jaarlijks, uit de kas van het Hoofd-Comité, toegekend.

5°. Het bestuur over en het toezicht op den nieuwen werkkring van de Vereeniging wordt opgedragen aan de 2de sectie van het Hoofd-Comité, overeenkomstig het voorstel *A* van het rapport (blz. 8 en 9) met uitzondering van punt c.

Het tot uitvoering van dit voorstel benoodigde bedrag kan worden bestreden uit de inkomsten van het Hoofd-Comité en zal niet te boven gaan eene jaarlijksche som van *f* 3000, welke in de circulaire van het Hoofd-Comité aan de afdeelingen, dd. 15 Juli 1886 n°. 2800, werd voorgesteld.

Bovenstaande punten worden voorgesteld als beginselen, waarnaar dit vraagstuk thans op praktische wijze zoude kunnen worden opgelost.

Het Hoofd-Comité verzoekt daarom machtiging van de Algemeene Vergadering, in dien geest de opleiding en het beschikbaar houden van pleegzusters van het Roode Kruis voor te bereiden.

De opleiding van ziekenverplegers zoude dan voorloopig tot de bemoeiingen der afdeelingen (zooals tot dusverre) blijven behooren.

De Voorzitter van het Hoofd-Comité voornoemd:

Luitenant-Generaal C. T. van Meurs, *Voorzitter.*

Dr. B. Carsten, *Secretaris.*

BIJLAGE *B*.

—

Utrecht, 24 October 1887.

Excellentie!

Bij dit schrijven zie ik mij verplicht U kennis te geven, dat ik de Algemeene Vergadering van 27 October niet zal kunnen bijwonen als lid van het H.-C., noch als afgevaardigde van het Utrechtsche Comité.

De behandeling der Gemeentebegrooting voor 1888 is vastgesteld op 27 dezer; als rapporteur eener afdeeling van den Gemeenteraad, heb ik het recht niet mij aan het bijwonen der zitting te onttrekken. Tot mijn leedwezen zal ik dus in de Vergadering van het Roode Kruis afwezig moeten blijven, een leedwezen alleen getemperd door het besef, dat het bijwonen dier Vergadering voor mij zijne minder aangename zijde zou hebben kunnen. De agenda vermeldt als eerste punt van behandeling:

«Mededeelingen omtrent het plan tot opleiding van ziekenver-«plegers en ziekenverpleegsters.»

Hoewel mij tot op dit oogenblik ontbreekt de kennis van den juisten inhoud en van de redactie dier mededeelingen, heeft toch de gedachtenwisseling in de jongste bijeenkomst van de Commissie van Dagelijksch bestuur op 15 October l.l. mij de zekerheid geschonken, dat deze Commissie zich noch met het oorspronkelijke, noch met het gewijzigde leening-plan, beide door den heer baron VAN NAGELL en mij ingediend, kon vereenigen en bezwaar maakt om voor een dier leening-plannen een beroep te doen op de natie.

Het lijdt bij mij geen twijfel dat het praeadvies van genoemde Commissie, uitgebracht in de Vergadering van het H.-C. op 18 dezer (Vergadering, die ik wegens dringende bezigheden niet heb kunnen bijwonen) door dat College zal zijn aangenomen.

Vermoedelijk zelfs zullen denkbeelden en voorstellen, slechts in zeer vaage omtrekken medegedeeld in de bijeenkomst der Commissie van Dagelijksch bestuur op 15 October l.l. — en geheel verschillende van die in het bekende rapport nedergelegd en in de Algemeene Vergadering van 15 Juli 1885 aangenomen — vermoedelijk, zeg ik, zullen die denkbeelden en voorstellen in de Vergadering van het Hoofd-Comité op 18 October l.l. zijn ter tafel gebracht, denkelijk ook zijn aangenomen, en dan ten grondslag gelegd aan het praeadvies van wege het Hoofd-Comité, ten aanzien der opleiding van verplegers en verpleegsters, aan de Algemeene Vergadering van 27 October in te dienen.

Dat zoodanige denkbeelden en voorstellen in de plaats gesteld voor die van het rapport, voor de Commissie, die dit heeft opgesteld, en voor ondergeteekende persoonlijk, minder aangenaam kunnen zijn, is eene zaak van zeer ondergeschikt belang — dat zij zullen verhinderen de degelijke opleiding der verplegers, dat zij de op te leiden verpleegsters niet ter beschikking zullen laten van het Roode Kruis in vredestijd, is erger.

Want in de Algemeene Vergadering van 15 Juli 1885 heeft zich geen enkele stem verheven tegen de wijze van opleiden der verplegers als in het rapport, en slechts enkele sprekers hebben toen een ter beschikking van het Roode Kruis houden der pleegzusters in vredestijd overbodig geacht. Van deze twee zeer essentieële voorstellen van het Rapport, met algemeene stemmen aangenomen en als de meest wenschelijke begroet (indien de financieele uitvoerbaarheid vaststaat), zal dan nu worden afgeweken. Het is tegen deze handelwijze dat ondergeteekende met den meesten ernst moet opkomen — zelfs afwezig zijnde.

Op grond van mijne ervaring op het stuk van ziekenverpleging, op grond van de gevoelens, geuit in de Algemeene Vergaderingen van 10 October 1883 en 15 Juli 1885, moet ik ten sterkste ontraden in te gaan op voorstellen, ten doel hebbende:

1o. de opleiding van verplegers over te laten aan de Comité's, dat wil blijkens de ervaring zeggen: niet of hoogst onvoldoende te doen plaats hebben;

2o. de op te leiden pleegzusters aan ziekenhuizen af te staan in plaats van die ter beschikking te houden van het Roode Kruis,

om door haren arbeid de zeer verzwakte belangstelling in het Roode Kruis te verlevendigen, het nut van het Roode Kruis ook in vredestijd aan de natie te bewijzen, het blijvend heffen van contributiën door de Comité's in vredestijd te rechtvaardigen.

De Algemeene Vergaderingen van 10 October 1883 en 15 Juli 1885 hebben ernstig verlangd bevordering van de rechte opleiding van verplegers en verpleegsters, de Algemeene Vergadering van 27 October 1887 is het aan zich zelve verplicht het middel, dat nu nog alleen daartoe leiden kan, aan te grijpen, bestaande in een algemeen en krachtig beroep op de natie, om van haar de gelden te vragen, noodig om aan den eersten en duursten plicht van het Roode Kruis te kunnen voldoen.

De Nederlandsche Vereeniging van het Roode Kruis kan niet geacht worden haren plicht te hebben vervuld, indien zij dat laatste middel niet althans heeft beproefd.

Eerst als dit beroep op de natie zal zijn gedaan, eerst als dat zal zijn mislukt, eerst dan zal het oogenblik gekomen zijn om te overwegen hoe te handelen, eerst dan, als het meerdere niet te bekomen is, zal men de hand mogen slaan aan het mindere.

Uwe Excellentie beleefdelijk verzoekende dit schrijven te willen brengen ter kennis der Algemeene Vergadering, heb ik de eer met de meeste hoogachting te blijven,

Van Uwe Excellentie,

de dienstwillige dienaar,

P. Templeman van der Hoeven.

Lid van het Hoofd-Comité.

BIJLAGE *C.*

—

A. Monsieur Gustave Moynier, *président du Comité international de la Croix-Rouge.*

La Haye, 16 mars 1887.

Monsieur le Président,

Depuis longtemps, la convenance d'accorder et d'accepter des décorations, en récompense de secours internationaux donnés par les membres de la Croix-Rouge, a fait l'objet de discussions au sein du Comité supérieur de la Croix-Rouge des Pays-Bas.

A peine la guerre de 1870—71 était-elle terminée, que cette question était mise à l'ordre du jour; mais, quoiqu'on fût d'avis que de telles distinctions ne s'harmonisent guère avec le caractère purement philanthropique de notre œuvre, les délibérations n'eurent pas de suite.

De plus en plus, cependant, l'idée que les membres de la Croix-Rouge devraient renoncer aux distinctions susdites, gagna du terrain, et, au mois de janvier dernier, l'étude en fût reprise.

L'un des membres du Comité supérieur ayant exprimé le désir que, dorénavant, les puissances belligérantes n'accordassent plus de décorations aux membres de la Croix-Rouge *des Pays-Bas*, pour services rendus en cette qualité, le Comité, se joignant unanimément à ce vœu, résolut de vous communiquer sa décision, en vous priant de la faire insérer dans le *Bulletin international*, bien entendu, de la manière que vous trouverez la plus convenable.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, l'assurance de nos sentiments distingués.

Pour le Comité supérieur de la Croix-Rouge des Pays-Pas:

Le lieutenant-général van Meurs, *Président.*

Dr. Carsten, *Secrétaire.*

